

Teresa Wójcik

Muzyka

Program nauczania dla klas

4-7

szkoły podstawowej

Podstawa programowa 2026

Redakcja merytoryczna
Anna Pawłowska

Redakcja językowa i korekta
Ewa Hoffman-Skibińska

© Grupa MAC S.A., Kielce 2026

Grupa MAC S.A.
25-561 Kielce, ul. Witosa 76
tel. 41 366 55 55
e-mail: kontakt@mac.pl, www.mac.pl

Spis treści

1. Ogólna charakterystyka programu nauczania	4
2. Charakterystyka Profilu absolwentki i absolwenta	5
3. Fragment podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej	8
4. Cele kształcenia i wychowania	13
5. Treści nauczania, sposoby osiągania celów i przewidywane osiągnięcia uczniów	14
6. Kryteria oceny osiągnięć uczniów	36
7. Metody sprawdzania osiągnięć i postępów uczniów	36
8. Kryteria oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów w skali ocen szkolnych	38

1. Ogólna charakterystyka programu nauczania

Program nauczania *Muzyka* przeznaczony jest do realizacji zajęć muzycznych w klasach 4–7 szkoły podstawowej. W programie zawarte zostały treści nauczania realizujące wymagania nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego, sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania, przewidywane osiągnięcia uczniów, kryteria oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów i metody ich sprawdzania.

Treści nauczania uwzględniają różne formy aktywności muzycznej, które kształtują predyspozycje i zdolności uczniów oraz wpływają na ich muzyczny rozwój. Są to:

- śpiew,
- gra na instrumentach (odtworzenie muzyki),
- taniec i ruch przy muzyce,
- słuchanie muzyki (percepcja muzyki),
- twórczość muzyczna i ruchowa.

Do wybranych form aktywności zaproponowany został repertuar muzyczny, na który składają się: pieśni i piosenki o różnym charakterze i tematyce, utwory do grania, utwory do słuchania reprezentatywnych kompozytorów polskich i światowych oraz inne teksty kultury wykorzystywane do wspomagania działań muzycznych, np.: rytmizacji tekstów, ćwiczeń dykcyjnych, tworzenia muzycznych ilustracji.

W treściach nauczania uwzględniono też wybrane wiadomości teoretyczne, które wspomagają muzyczne doświadczenia ucznia, systematyzują i poszerzają jego wiedzę, takie jak:

- podstawowe terminy i pojęcia muzyczne z zakresu zasad muzyki i głównych form muzycznych,
- klasyfikacja instrumentów muzycznych,
- chronologia epok muzycznych, twórczość reprezentatywnych kompozytorów,
- wybrane zagadnienia z folkloru ludowego, tańców narodowych i towarzyskich,
- technologie multimedialne i narzędzia cyfrowe w muzyce.

W programie zamieszczony został przykładowy rozkład tematów lekcji muzyki do klasy 4, 5, 6 i 7 na cały rok nauczania.

Realizacja programu nauczania *Muzyka* w klasach 4–7 szkoły podstawowej daje możliwość wyposażenia ucznia w niezbędny zakres umiejętności i wiadomości, który potrzebny jest do jego ogólnego rozwoju kulturalnego. Poprzez praktyczne doświadczenia edukacyjne uczeń wzmacnia swoje kompetencje poznawcze, społeczne, osobiste, poczucie sprawczości, komunikatywność i współdziałanie w zespole. Rozwija swoje zdolności i zainteresowania muzyczne, ekspresję twórczą i wrażliwość estetyczną. Odkrywa, analizuje i bada świat muzyki polskiej i europejskiej, kształtuje krytyczne myślenie. Staje się świadomym odbiorcą i twórcą kultury poprzez czynne uczestnictwo w życiu artystycznym szkoły i środowiska.

Program daje nauczycielowi możliwość dostosowania wymagań edukacyjnych do całego zespołu klasowego, ale również zindywidualizowania procesu kształcenia poprzez dokonywanie wyboru zagadnień szczegółowych, procedur osiągania celów i stopnia trudności repertuaru muzycznego. Z uwagi na pracę z uczniem zdolnym w programie zostały wyróżnione treści, które wymagają od uczniów wykazania się własną inwencją twórczą lub poszerzają jego wiadomości w danym zakresie.

Ujęcie tabelaryczne treści nauczania nadaje przejrzystości konstrukcji programu i w znacznym stopniu ułatwia nauczycielowi odszukanie interesujących zagadnień.

Warunki realizacji programu

Zajęcia z uczniami powinien prowadzić nauczyciel o pełnych kwalifikacjach zawodowych, który posiada wykształcenie w zakresie edukacji muzycznej. Nauczyciel muzyki, zgodnie z wytycznymi podstawy programowej kształcenia ogólnego, powinien posiadać wysokie kompetencje dydaktyczne, pełnić rolę przewodnika, inspiratora i organizatora doświadczeń muzycznych uczniów, stwarzać warunki do uczestnictwa uczniów w aktywnościach indywidualnych i zespołowych.

Sala muzyczna powinny być wyposażona w:

- instrument klawiszowy,
- tablicę z pięciolinia,
- instrumenty perkusyjne (melodyczne i niemelodyczne), dęte (flety podłużne), strunowe (gitary), elektroniczne (keyboardsy),
- tablicę multimedialną lub rzutnik multimedialny i ekran,
- sprzęt do odtwarzania, nagrywania i przetwarzania dźwięku (np. komputer z dostępem do internetu i oprogramowaniem muzycznym),
- fonotekę muzyczną,
- komputer z dostępem do internetu i z oprogramowaniem muzycznym,
- dobrze wyposażoną biblioteczkę w postaci księgozbioru i zasobów multimedialnych.

Lekcje muzyki powinny być uzupełniane innymi formami zajęć, np. udziałem uczniów w:

- szkolnych koncertach muzycznych,
- koncertach filharmonicznych,
- lekcjach muzealnych,
- spotkaniach z artystami,
- projektach interdyscyplinarnych: klasowych, szkolnych, środowiskowych,
- wycieczkach do różnych instytucji kultury.

Szkoła powinna stwarzać uczniom warunki do publicznej prezentacji nabytych umiejętności muzycznych poprzez udział w konkursach, przeglądach muzycznych czy okazjonalnych programach artystycznych.

2. Charakterystyka Profilu absolwentki i absolwenta

Reforma „Kompas Jutra” z 2026 roku to kompleksowa zmiana w polskim systemie edukacji mająca na celu dostosowanie szkoły do zmieniającego się świata i rozwój potencjału uczennic i uczniów. Jej celem są ograniczenie szczegółowej pamięciowej wiedzy na rzecz kompetencji kluczowych, zwiększenie nacisku na działanie, współpracę i rozwiązywanie problemów oraz wprowadzenie nowych praktycznych przedmiotów (edukacji obywatelskiej i edukacji zdrowotnej).

W centrum reformy znajduje się Profil absolwenta i absolwentki – dokument opracowany przez Instytut Badań Edukacyjnych – Polski Instytut Badawczy, który określa, jakie kompetencje, wiedzę i postawy powinien posiadać uczeń kończący dany etap edukacji. Jest kompasem dla polskiej edukacji, który wskazuje uczniom, po co się uczą, nauczycielom, jakie wartości, jakie kompetencje i jaka wiedza powinny być w centrum ich uwagi, a rodzicom, czego uczą się ich dzieci.

Profil absolwenta i absolwentki

Według koncepcji Profilu absolwenta i absolwentki szkoły podstawowej opracowanej przez Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy uczeń/uczennica ma być osobą wszechstronnie rozwiniętą – intelektualnie, społecznie i emocjonalnie – zdolną do dalszego kształcenia oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Model Profilu absolwenta i absolwentki opiera się na czterech wzajemnie powiązanych elementach: **wartościach**, **kompetencjach** (fundamentalnych oraz przekrojowych), **sprawczości** oraz **wiedzy w obszarach kształcenia**.

Źródło: Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy

Wartości

Podstawę Profilu absolwenta i absolwentki stanowią *wartości*. Należą do nich: wolność i odpowiedzialność, wspólnota i szacunek, prawda, dobro i piękno oraz sprawiedliwość i solidarność.

Wolność to prawo do samostanowienia, ale wiąże się z odpowiedzialnością za swoje decyzje. W środowisku szkolnym wolność pozwala na odkrywanie swojego potencjału i kreatywności, a odpowiedzialność oznacza świadome wybory i ich konsekwencje.

Wspólnota stanowi przestrzeń, w której uczennice i uczniowie budują własne poczucie przynależności – jest ono niezbędne dla emocjonalnego i społecznego rozwoju uczennic i uczniów.

Z kolei **szacunek** rozumie się jako dostrzeganie wartości w drugim człowieku, społeczeństwie czy kulturze. Wiaże się z tym prawo do wyrażania swoich opinii, potrzeb i emocji. W szkole szacunek stanowi podstawę działalności wychowawczej oraz dydaktycznej, pozwala na budowanie poczucia wspólnoty wśród uczennic i uczniów, wzmacnia współpracę i rozwój.

Prawda jako zgodność informacji ze stanem faktycznym, ale również odróżnianie faktów od opinii, jest fundamentem rozwoju nauki. **Dobro** to otwarcie na drugiego człowieka, zrozumienie dla innych oraz gotowość do niesienia pomocy. **Piękno** jest przeżyciem estetycznym. Dostrzegane poprzez zmysły lub intelekt budzi podziw i stymuluje uczennice i uczniów do rozwoju osobistego.

Sprawiedliwość wiąże się z uznaniem praw i obowiązków, ich egzekwowaniem oraz równym traktowaniem wszystkich. **Solidarność** w środowisku edukacyjnym oznacza rozwój kultury pracy zespołowej i wzajemny szacunek dla różnorodności i zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych.

Kompetencje

Drugim kluczowym elementem Profilu absolwenta i absolwentki są *kompetencje* rozumiane jako zdolność do efektywnego działania poprzez wykorzystanie wiedzy, umiejętności i postaw.

Wśród nich wyróżniono **kompetencje fundamentalne**: matematyczne, językowe i cyfrowe. Są one niezbędne do funkcjonowania w codziennym życiu, dalszego uczenia się oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Kompetencje matematyczne umożliwiają logiczne myślenie i rozwiązywanie problemów, językowe – komunikację i rozumienie świata, a cyfrowe – świadome korzystanie z technologii.

Kolejną grupę stanowią **kompetencje przekrojowe**, które mają zastosowanie w różnych obszarach życia. Dzielą się one na trzy kategorie:

- kompetencje społeczne – dotyczą współpracy w grupie, komunikacji i dbania o innych w oparciu o empatię, relacje i działania prospołeczne,

- kompetencje poznawcze – obejmują rozwiązywanie problemów, krytyczne myślenie (zdolność analizy i oceny informacji w celu wyciągnięcia racjonalnych wniosków) oraz kreatywność, czyli umiejętność tworzenia nowych oryginalnych pomysłów i rozwiązań,

- kompetencje osobiste – koncentrują się na kierowaniu sobą (samodzielność, wytrwałość, autorefleksja) oraz dbaniu o siebie (zdrowie, emocje, radzenie sobie ze stresem i wyznaczanie granic).

Kompetencje są ze sobą powiązane, rozwijają się równolegle, wymagają integracji wiedzy, umiejętności i postaw. Ich najważniejszym celem jest ukształtowanie osoby świadomej siebie, samodzielnej, odpowiedzialnej, otwartej na zmiany i gotowej do uczenia się przez całe życie.

Sprawczość

Trzecim filarem Profilu absolwenta i absolwentki jest **sprawczość**, czyli zdolność do podejmowania działań, które mają pozytywny wpływ na nas samych i nasze otoczenie, oraz brania za nie odpowiedzialności. W szkole sprawczość pomaga uczennicom i uczniom być aktywnymi uczestniczkami i uczestnikami procesu edukacyjnego. Dzięki niej mogą realizować swoje cele, zaspokajając potrzeby i brać odpowiedzialność za swoje działania.

Budowanie sprawczości obejmuje cztery kluczowe obszary:

- poczucie przynależności do wspólnoty – poczucie, że jest się docenianym i akceptowanym przez grupę, co pozytywnie wpływa na samopoczucie i motywację,

- nastawienie na rozwój – wiara, że dzięki wysiłkowi można się rozwijać i doskonalić, co motywuje do podejmowania wyzwań,

- przekonanie o własnej skuteczności – wiara w zdolność do osiągania celów, nawet w trudnych sytuacjach, co zwiększa motywację i kształtuje wytrwałość,

- samoregulacja – umiejętność planowania i realizowania celów, monitorowanie postępów i dostosowywanie się do zmian.

Sprawczość jest kluczowa dla aktywnego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym, zawodowym, obywatelskim i rodzinnym.

Wiedza w obszarach kształcenia

Ostatnim elementem Profilu absolwenta i absolwentki jest *wiedza w obszarach kształcenia*. Rozwijanie kompetencji fundamentalnych i przekrojowych wymaga wykorzystania wiedzy z różnych dziedzin. Bez solidnych podstaw w danej dziedzinie niemożliwe jest opanowanie umiejętności wyższego rzędu, takich jak krytyczne myślenie czy kreatywność. Uczennice i uczniowie z szeroką i kontekstową wiedzą łatwiej dostrzegają powiązania między dziedzinami i lepiej stosują zdobytą wiedzę w praktyce.

Ważne jest, aby uczennice i uczniowie uczyli się w sposób zintegrowany, łącząc wiedzę z różnych dziedzin, a nie tylko skupiając się na jednym przedmiocie. To pomoże im lepiej zrozumieć świat i przygotować się do wyzwań przyszłości.

Wyróżnione w Profilu absolwenta i absolwentki obszary kształcenia to: język polski, matematyka, języki obce, nauki przyrodnicze, historia i społeczeństwo, kultura i sztuka, informatyka i nowoczesne technologie, technika, ruch i zdrowie.

3. Fragment podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej

MUZYKA

Cele kształcenia – wymagania ogólne

1. Rozwijanie indywidualnej i zespołowej ekspresji muzycznej przez różnorodne formy aktywności.
2. Rozumienie funkcji muzyki i jej języka oraz wykorzystanie tej wiedzy przy odbiorze, wykonywaniu i tworzeniu muzyki.
3. Świadomy odbiór muzyki uwzględniający znajomość kontekstu kulturowego, historycznego i społecznego.
4. Inicjowanie i realizowanie indywidualnych oraz zespołowych działań muzycznych w szkole i środowisku lokalnym.
5. Wykorzystywanie nowych technologii do zapisu, tworzenia, przetwarzania i odbioru muzyki.
6. Rozumienie powiązań muzyki z innymi obszarami wiedzy i działaniami artystycznymi.
7. Rozwijanie własnych zainteresowań muzycznych i kształtowanie tożsamości kulturowej, w tym lokalnej i regionalnej.
8. Rozwijanie wrażliwości muzycznej oraz doświadczanie oddziaływania muzyki na dobrostan i pewność siebie.

Zajęcia z muzyki stanowią przestrzeń działania, ekspresji i twórczej obecności uczniów w kulturze. Nauczanie opiera się na podstawowych formach aktywności: śpiewie, grze na instrumentach, ruchu z muzyką, słuchaniu i tworzeniu muzyki. Dzięki uczestnictwu w tych działaniach uczniowie rozwijają kompetencję współpracy i umiejętność wyrażania siebie, uczą się uważności, refleksyjności, odpowiedzialności oraz funkcjonowania w różnych sytuacjach społecznych i kontekstach kulturowych. Muzyka w tym ujęciu wspiera nie tylko rozwój artystyczny, lecz także wszechstronny rozwój ucznia. Uczenie się muzyki opiera się na aktywnym działaniu: wykonywaniu, słuchaniu, interpretowaniu i rozumieniu muzyki przez jej doświadczanie. Celem nie jest jedynie poznanie pojęć i terminów, ale przede wszystkim ich stosowanie w kontekście działania, współpracy i twórczego myślenia. Edukacja muzyczna tworzy sytuacje, w których uczniowie mają możliwość podejmowania inicjatywy, wspólnego tworzenia i przeżywania muzyki na co dzień. W centrum procesu dydaktycznego znajduje się uczeń jako osoba sprawcza, kreatywna, refleksyjna i współdziałająca. Nauczanie muzyki uwzględnia również rozwijanie także kompetencji cyfrowych – zarówno w tworzeniu, jak i odbiorze muzyki. Uczniowie uczą się bezpiecznego i odpowiedzialnego korzystania z technologii oraz wykorzystują dostępne programy komputerowe i aplikacje do tworzenia i udostępniania swoich działań muzycznych.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności

Wybrane wymagania szczegółowe zostały oznaczone jako należące do modułu kultura. Dodatkowo w poszczególnych działach przewidziano wymagania do wyboru, które nauczyciel wybiera do realizacji z klasą, tj. przynajmniej jedno wymaganie w ramach danego działu.

1. Uczeń jako twórca i wykonawca:

- 1) interpretuje muzykę i wyraża emocje przez śpiew, grę na instrumentach, ruch i taniec, słuchanie oraz tworzenie;
- 2) wykonuje zróżnicowane utwory, m.in. z repertuaru tradycyjnego, ludowego, patriotycznego, popularnego, klasycznego, a także realizuje własne propozycje repertuarowe – moduł kultura;
- 3) śpiewa i recytuje: solo lub w zespole, unisono lub wielogłosowo, z zachowaniem naturalnej postawy ciała i emisji głosu;
- 4) indywidualnie lub zespołowo wykonuje utwory, ćwiczenia i akompaniamenty na instrumentach melodycznych i niemelodycznych, dbając o jak najlepszy sposób gry, brzmienie i wyraz artystyczny;
- 5) porusza się do muzyki w sposób zgodny z jej charakterem i reaguje na sygnały muzyczne podczas zabaw i innych działań muzyczno-ruchowych;
- 6) tańczy indywidualnie lub zespołowo, stosuje podstawowe kroki i figury minimum trzech tańców narodowych (krakowiaka, kujawiaka i poloneza) i minimum dwóch spośród tańców ludowych, towarzyskich lub współczesnych;
- 7) identyfikuje w otoczeniu różnorodne brzmienia oraz źródła dźwięku, wykorzystuje je do realizacji zadań muzycznych, w tym zadań z użyciem nowych technologii;
- 8) odgrywa wybrane role w zespole muzycznym (np. dyrygenta, chórzysty, członka zespołu, solisty i inne), planuje i uzgadnia z innymi przebieg, interpretację i prezentację zadania muzycznego;
- 9) wyjaśnia pojęcia związane z podstawowymi elementami muzyki (np. rytm, melodia, metrum, tempo, dynamika), wykorzystuje tę wiedzę w działaniu, tworząc własne interpretacje;
- 10) koduje i dekoduje muzykę, wykorzystując notację muzyczną lub dowolne inne symbole, podczas działań korzysta z narzędzi analogowych lub cyfrowych;
- 11) rejestruje i przetwarza dźwięki oraz udostępnia nagrania, szanując prawa autorskie i wykonawcze;
- 12) wykorzystuje narzędzia cyfrowe do działań twórczych i współpracy w zespole.

Wymagania do wyboru. Uczeń:

- 1) indywidualnie lub zespołowo realizuje układy ruchowe, uzgadnia ich przebieg z innymi; inspirowane przez dostępne przykłady, twórczo je przekształca i wykorzystuje własne pomysły;
- 2) improwizuje i tworzy krótkie formy muzyczne głosem, ruchem i na instrumentach, swobodnie lub według określonych zasad, testuje własne pomysły i modyfikuje je na podstawie informacji zwrotnej;
- 3) tworzy ilustracje dźwiękowe, inscenizacje i akompaniamenty, wykorzystując ruch, gestodźwięki, głos, przedmioty codziennego użytku, instrumenty lub aplikacje i programy komputerowe.

2. Uczeń jako słuchacz:

- 1) zachowuje się zgodnie z zasadami obowiązującymi w danym kontekście kulturowym podczas uczestnictwa w różnorodnych wydarzeniach muzycznych – moduł kultura;
- 2) interpretuje słuchaną muzykę za pomocą wybranych środków wyrazu i narzędzi, m.in. ruchu, słowa, gestodźwięków, instrumentów, rekwizytów, narzędzi cyfrowych, działań plastycznych lub literackich;

- 3) rozpoznaje instrumenty muzyczne, grupuje je ze względu na sposób wydobycia dźwięku i identyfikuje ich brzmienie w słuchanych utworach;
- 4) dzieli się swoimi doświadczeniami, wypowiada się na ich temat, używając wybranych pojęć związanych z głosami ludzkimi i technikami wokalnymi, formami (np. piosenka, pieśń, kanon, koncert, symfonia), gatunkami i stylami muzycznymi (np. opera, balet, musical, muzyka filmowa, tradycyjna, pop, rock, jazz, hip-hop), rodzajami zespołów wykonawczych (muzyka wokalna, instrumentalna, wokально-instrumentalna, solo, w zespole, w chórze, w orkiestrze i inne) – moduł kultura;
- 5) określa funkcje słuchanej muzyki (np. rozrywkowa, religijna, obrzędowa, sygnalizacyjna) zgodne z jej charakterem i kontekstem – moduł kultura;
- 6) analizuje charakter i przebieg zróżnicowanych stylistycznie utworów, odnajduje cechy charakterystyczne i wypowiada się na ich temat, stosuje przy tym podstawowe pojęcia dotyczące elementów muzyki – moduł kultura;
- 7) wyjaśnia, jaką rolę odgrywa muzyka w mediach, reklamie, filmie, grach komputerowych, podaje lub tworzy przykłady jej zastosowania i oddziaływania na odbiorcę – moduł kultura.

Wymagania do wyboru. Uczeń:

- 1) wykorzystuje pojęcia dotyczące teatru muzycznego: scenografia, choreografia, libretto, akt, scena, uwertura, aria, podaje przykłady utworów scenicznych i określa ich gatunek – moduł kultura;
- 2) opisuje w słuchanych utworach treści niezwiązane z muzyką (np. fabuła, ilustracyjność, emocjonalność, wartości i powiązania z innymi obszarami wiedzy oraz działaniami artystycznymi), formułuje nieoczywiste pytania i dociekliwie szuka na nie odpowiedzi – moduł kultura.

3. Uczeń jako uczestnik kultury:

- 1) określa i uzasadnia swoje preferencje muzyczne, poszukuje informacji o wybranych przez siebie twórcach i wykonawcach oraz prezentuje je innym – moduł kultura;
- 2) rozpoznaje melodię i słowa hymnu państwowego i wykonuje go z zachowaniem należytej postawy, wyjaśnia okoliczności jego powstania i wykonywania – moduł kultura;
- 3) wykonuje wybrane pieśni patriotyczne i na podstawie samodzielnie wyszukanych informacji wyjaśnia ich kontekst historyczny, formułuje opinię na temat ich roli dawniej i obecnie oraz wskazuje utwory współczesne o podobnej funkcji – moduł kultura;
- 4) omawia cechy polskiej muzyki tradycyjnej i wskazuje je w utworach z różnych okresów historycznych, w tym ze współczesności, stosuje wybrane pojęcia związane z folklorem, wyszukuje samodzielnie informacje na temat tradycji własnego regionu – moduł kultura;
- 5) rozpoznaje w słuchanych lub oglądanych utworach polskie tańce narodowe; wskazuje ich charakterystyczne cechy i kontekst kulturowy – moduł kultura;
- 6) rozpoznaje wybrane utwory Fryderyka Chopina i innych kompozytorów polskich, formułuje opinię na temat znaczenia ich twórczości dla polskiej i światowej kultury dawniej i współcześnie – moduł kultura;
- 7) formułuje opinię na temat działalności artystycznej Ignacego Jana Paderewskiego, wyjaśnia jej znaczenie dla odzyskania przez Polskę niepodległości i porównuje z przykładami działalności współczesnych artystów zaangażowanych społecznie – moduł kultura;
- 8) rozpoznaje i wykonuje hymn Unii Europejskiej, wyjaśnia historyczny i literacki kontekst jego powstania i wykonywania;

- 9) samodzielnie wyszukuje informacje na temat tradycji muzycznych przynajmniej dwóch innych kultur, w tym jednej pozaeuropejskiej, porównuje je z polskimi tradycjami muzycznymi i formułuje na ich temat opinię, szanując różnorodność tych tradycji – moduł kultura.

Wymagania do wyboru. Uczeń:

- 1) dokumentuje i prezentuje elementy dziedzictwa muzycznego swojej rodziny, szkoły lub społeczności, wykorzystuje dowolne formy ekspresji i dowolną technologię – moduł kultura;
- 2) wskazuje przykłady wykorzystywania muzyki w działaniach społecznych i sam lub we współpracy z innymi wykorzystuje muzykę w sprawie istotnej dla niego lub społeczności – moduł kultura;
- 3) rozpoznaje po jednym utworze muzycznym z sześciu różnych okresów historycznych: średniowiecza, renesansu, baroku, klasycyzmu, romantyzmu i muzyki XX–XXI wieku, identyfikuje kompozytora, określa zespół wykonawczy i inne cechy charakterystyczne utworu – moduł kultura.

4. Uczeń w relacji ze sobą i innymi:

- 1) ocenia wpływ muzyki na własne samopoczucie i emocje, stosuje muzykę jako narzędzie wspierające jego dobrostan;
- 2) wyjaśnia i stosuje zasady higieny głosu podczas recytacji i śpiewu;
- 3) wyjaśnia i stosuje zasady higieny słuchu w codziennym życiu podczas słuchania i wykonywania muzyki;
- 4) porusza się ze świadomością własnego ciała oraz jego położenia i ruchu w przestrzeni;
- 5) dokonuje samooceny wykonania zadania muzycznego, wyciąga wnioski, planuje i w miarę możliwości wdraża zmiany;
- 6) przyjmuje informację zwrotną na temat wykonania zadania muzycznego i udziela jej z poszanowaniem uczuć i potrzeb innych;
- 7) określa bezpieczne dla siebie granice w relacjach z innymi i zachowuje je podczas zabaw ruchowych, tańca i gry na instrumentach.

Wymagania do wyboru. Uczeń:

- 1) proponuje utwory do słuchania i wspólnego wykonywania, porównuje własne upodobania z gustami innych osób i z poszanowaniem odmienności, formułuje opinię na ich temat lub rozmawia o nich;
- 2) proponuje zabawy i działania integracyjne z wykorzystaniem muzyki, współpracuje z innymi podczas ich przebiegu i dba o dobrą atmosferę w grupie.

W ramach zajęć muzyki uczniowie zdobywają doświadczenia edukacyjne, które wspierają ich rozwój osobisty, kulturalny, psychiczny i społeczny oraz budują poczucie sprawczości. Doświadczenia edukacyjne mają charakter praktyczny, wzmacniają kompetencje fundamentalne i przekrojowe oraz rozwijają umiejętności komunikacyjne i współpracę. Nauczyciel wybiera z uczniami do realizacji co najmniej jedno doświadczenie edukacyjne w każdym roku szkolnym:

- 1) uczestniczy w wydarzeniu z muzyką na żywo (np. koncercie, spektaklu muzycznym, audycji muzycznej lub innym wydarzeniu);
- 2) w grupie współtworzy wydarzenie artystyczne (np. koncert, spektakl, występ, dla społeczności klasowej, szkolnej lub lokalnej), analizuje potrzeby odbiorców, planuje działania, uczestniczy w procesie twórczym, dzieli role, angażuje się w działania wykonawcze i organizacyjne, prezentuje efekty publiczności;

- 3) pracując w grupie, realizuje projekt łączący muzykę z innymi obszarami wiedzy i działaniami artystycznymi (np. festiwal nauki, film, teledysk, podcast, grę terenową, prezentację multimedialną);
- 4) indywidualnie lub w grupie tworzy utwór z wykorzystaniem: głosów, instrumentów lub narzędzi cyfrowych, także przy wsparciu sztucznej inteligencji;
- 5) bierze udział (na żywo lub online) w zwiedzaniu instytucji kultury albo spotkaniu z muzykiem, wykonawcą lub kompozytorem, artystą ludowym lub przedstawicielem innego zawodu muzycznego;
- 6) indywidualnie lub w grupie realizuje badanie dotyczące zainteresowań muzycznych innych osób lub wpływu muzyki na życie społeczne (rodziny, szkoły, społeczności), prezentuje jego wyniki;
- 7) projektuje własną playlistę utworów muzycznych, prezentuje ją, opisując kryteria doboru i poddaje pod dyskusję, formułuje także opinię o playlistach innych uczniów;
- 8) projektuje własną mapę wydarzeń muzycznych, prezentuje ją, opisuje kryteria doboru i poddaje pod dyskusję, formułuje także opinię o mapach innych uczniów;
- 9) bada właściwości materiałów, buduje z nich prosty instrument i wykorzystuje go w ćwiczeniach twórczych.

Warunki i sposób realizacji

Skuteczna realizacja treści nauczania przewidzianych dla przedmiotu *muzyka* zależy od nauczyciela, jego kompetencji dydaktycznych, kreatywności, a także umiejętności takich jak śpiew i gra na instrumencie. Stanowią one warunek budowania pozytywnej relacji z uczniami, w której nauczyciel odgrywa rolę przewodnika, inspiratora i organizatora doświadczeń muzycznych uczniów. Jego zadaniem jest uwrażliwienie uczniów na piękno muzyki, jej obecność w życiu codziennym, kulturze i historii, rozwijanie umiejętności muzycznych, ale przede wszystkim kształtowanie postawy aktywnego i świadomego odbiorcy oraz twórcy kultury. Nauczyciel muzyki wspiera indywidualne potrzeby uczniów, ich ekspresję twórczą, samodzielność i refleksyjność. Dąży do aktywnego włączania wszystkich uczniów w działania muzyczne, które rozwijają ich kompetencje poznawcze, społeczne (współpraca, dbanie o innych), osobiste (dbanie o siebie, w tym wyrażanie emocji) i poczucie sprawczości (nastawienie na rozwój i samorealizacja). Pomaga to w budowaniu przekonania, że zdolności podlegają zmianom i mogą się rozwijać dzięki zaangażowaniu, wysiłkowi i wytrwałości. Kultura pracy na zajęciach koncentruje się na procesie uczenia się, w tym na aktywności samego ucznia i jego emocjonalnym zaangażowaniu w działania muzyczne. W nauczaniu muzyki sam proces jest ważniejszy niż efekt końcowy i precyzja wykonania. Dzięki temu muzyka jest dostępna dla wszystkich uczniów, niezależnie od ich poziomu zdolności, umiejętności i wcześniejszych doświadczeń muzycznych.

Fundamentem zajęć muzycznych są działania praktyczne: śpiew, gra na instrumentach, ruch przy muzyce, słuchanie i tworzenie. Nauczyciel stwarza warunki do uczestnictwa w aktywnościach indywidualnych i zespołowych. Wiedza o muzyce i rozumienie jej funkcji są rozwijane podczas działań muzycznych i tym są działaniom podporządkowane.

Efektywność nauczania muzyki zależy od zapewnienia optymalnych warunków organizacyjnych, w tym odpowiedniej liczby uczniów uczestniczących w aktywnościach muzycznych, dostosowanych do warunków lokalowych, akustycznych i dostępnego instrumentarium. Umożliwia to indywidualne podejście do ucznia, monitorowanie jego postępów, zapewnienie bezpieczeństwa podczas zadań muzyczno-ruchowych oraz troskę o higienę głosu i słuchu. Zapewnia również warunki do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

W realizacji celów edukacji muzycznej pomocne mogą być inicjatywy takie jak chór, zespoły wokalne, wokально-instrumentalne czy taneczne, a także inne formy aktywności muzycznej (np. klub melomana, warsztaty muzyczne,

szkolne radio czy studio nagrań), które mogą tworzyć przestrzeń sprzyjającą twórczej ekspresji uczniów. Ich obecność w środowisku szkolnym wspiera rozwój pasji, budowanie relacji i pogłębianie kompetencji muzycznych. Zajęcia muzyki wymagają świadomie zaplanowanych różnorodnych doświadczeń edukacyjnych. Doświadczenia edukacyjne mogą być organizowane przez szkołę we współpracy z instytucjami kultury, artystami, rodzicami, a także uczniami, dzięki czemu tworzy się wspólne środowisko kulturalne.

Realizacja treści nauczania wymaga odpowiednio przygotowanej przestrzeni sprzyjającej praktycznemu i twórczemu działaniu uczniów. Wyposażenie pracowni muzycznej powinno obejmować:

- 1) różnorodne instrumenty do dyspozycji nauczyciela i uczniów, w liczbie pozwalającej na udział całej grupy w działaniach zespołowych;
- 2) sprzęt do odtwarzania, nagrywania i przetwarzania dźwięku (np. komputer z dostępem do internetu i oprogramowaniem muzycznym);
- 3) ekran multimedialny z tablicą z pięciolinią;
- 4) zasoby biblioteczne (np. nuty, śpiewniki, fonotekę, filmotekę, dostęp do platform streamingowych audio i audio-wideo).

Do prowadzenia zajęć muzyki oprócz pracowni muzycznej wykorzystywane są także inne przestrzenie szkolne i pozaszkolne, w szczególności plener i miejsca publiczne sprzyjające improwizacji, ruchowi przy muzyce i prezentacji twórczości uczniów.

4. Cele kształcenia i wychowania

- Wyposażenie uczniów poprzez działania praktyczne w niezbędną wiedzę i umiejętności muzyczne.
- Rozwijanie dyspozycji, zainteresowań i uzdolnień muzycznych uczniów.
- Wzmacnianie nauki przez zabawę i interakcje.
- Rozwijanie, kreatywności i twórczych postaw uczniów poprzez improwizację, tworzenie i eksperymentowanie.
- Rozwijanie ekspresji muzycznej uczniów przez różnorodne formy aktywności.
- Poznanie dorobku polskiej i europejskiej kultury muzycznej, docenianie jej roli w światowym dziedzictwie kulturowym.
- Zachęcanie uczniów do pełnego i świadomego udziału w kulturze muzycznej.
- Rozwijanie poczucia tożsamości narodowej, miłości do swojej małej ojczyzny.
- Kształtowanie postawy patriotycznej, szacunku dla polskiej tradycji,
- Ukazywanie właściwej postawy wobec polskiej kultury narodowej.
- Kształcenie wrażliwości estetycznej uczniów.
- Wpływ poprzez sztukę na obyczaje i kulturę uczniów.
- Doświadczenie oddziaływania muzyki na dobrostan uczniów i ich pewność siebie.
- Rozwijanie umiejętności pracy w zespole, poczucia odpowiedzialności za jakość i efekty wspólnego działania.
- Kształtowanie postawy tolerancji i szacunku wobec odmienności obcych kultur.
- Włączanie uczniów do organizacji życia muzycznego środowiska i aktywnego w nim współdziałania

5. Treści nauczania, sposoby osiągnięcia celów i przewidywane osiągnięcia uczniów

Aktywność muzyczna Śpiew

Treści nauczania z odniesieniem do podstawy programowej	Sposoby osiągnięcia celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
• ćwiczenia rozwijające aparat głosowy dziecka, przestrzeganie zasad higieny głosu (4.2; 4.3), • poznanie repertuaru wokalnego pieśni patriotycznych i historycznych oraz ich kontekstu kulturowego (3.2; 3.3), • nauka tekstu i melodii piosenek o tematyce szkolnej, z repertuaru dziecięcego, młodzieżowego, poetyckiego, popularnego (1.1; 1.2; 1.3; 1.8; 3.4), • realizacja w zespole kanonów dwu-, trzygłosowych (2.4), • opracowanie wokalne pieśni i przyśpiewek ludowych (1.1; 1.2; 1.3; 1.8), • poznawanie piosenek opartych na różnych stylach tanecznych (1.1; 1.3; 1.9), • śpiewanie pieśni artystycznych wybranych kompozytorów polskich: Stanisława Moniuszki, Fryderyka Chopina (1.1; 1.2; 1.3; 1.8) • odtwarzanie głosem popularnych tematów melodycznych z operetek, musicali, filmów muzycznych (1.1; 1.2; 1.3; 1.8), • układanie playlisty ulubionych piosenek (3.1; 4.1; 4. wym. 1, dośw. edu. 7) • przetwarzanie i edycja piosenek w programach komputerowych, aplikacjach mobilnych, narzędzi AI (1. 12; dośw. edu. 4) • przygotowanie okolicznościowego repertuaru muzycznego, np. na uroczystości szkolne, przeglądy artystyczne (dośw. edu. 2).	• wykonywanie ćwiczeń emisyjnych, dykcyjnych i oddechowych, zabawy głosem, np. naśladowanie dźwięków, modulacja głosu, wokalizy na samogłoskach, • zabawy głosem, np. naśladowanie dźwięków, wyrażanie emocji głosem poprzez jego modulację, nucenie melodii, • tworzenie głosowych sygnałów dźwiękowych, zastosowanie ich w ilustracjach muzycznych do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów, • analiza materiału dźwiękowego pieśni i piosenek (określenie nastroju, metrum, tempa i dynamiki), • śpiewanie solmizacją melodii piosenek i innych jednogłosowych utworów wokalnych, • ćwiczenie śpiewu linii melodycznej utworu z obserwacją zapisu nutowego, • śpiewanie piosenek z taktowaniem, • opanowanie rytmu i melodii pieśni i piosenek, śpiewanie a cappella i z akompaniamentem instrumentalnym, • śpiewanie ze słuchu oraz zapisów nutowych wzorów melodycznych, z zastosowaniem zmian tempa, dynamiki i artykulacji, • śpiewanie unisono i w wielogłosie, • analiza utworów wokalnych pod względem różnych preferencji muzycznych, np. wpływ piosenki na wywoływanie pozytywnych emocji u człowieka, • układanie melodii do podanego tekstu, następnie odtwarzanie głosem powstałego utworu wokalnego, • zastosowanie programu vanBasco Karaoke Player do śpiewania popularnych piosenek w wersji karaoke, • rozmowy na temat tolerancji i szacunku wobec odmienności	• doskonalili swój warsztat wokalny przez systematyczne stosowanie ćwiczeń emisyjnych, rozumie potrzeby stosowania zasad higieny głosu i słuchu, • śpiewa z pamięci <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>, zachowując uroczysty charakter pieśni oraz właściwą postawę w czasie jego wykonania oraz zna genezę hymnu państwowego, • śpiewa pieśni patriotyczne, określa ich historyczną rolę, • prawidłowo prowadzi linię melodyczną w kanonie dwu-, trzygłosowym, • śpiewa naturalnym głosem pieśni i przyśpiewki ludowe, podkreślając wykonaniem ich charakter i nastrój, • śpiewa swoją partię głosową, korzystając z partytury muzycznej, • wykorzystując własne doświadczenia i strony www, tworzy playlistę ulubionych piosenek, porównuje ją z upodobaniami koleżanek i kolegów, • rejestruje własne wykonania piosenek dostępnymi urządzeniami do nagrywania dźwięku, • wykonując utwór wokalny, bierze pod uwagę współdziałanie w nim muzyki i tekstu, • wykorzystując dostępne programy komputerowe, aplikacje mobilne lub narzędzia AI dokonuje zmian muzyki w piosence, np. jej tonacji, dynamiki, tempa, • szanuje odmienność muzyki wokalne różnych narodów, • wykazuje umiejętność śpiewu w zespole.

	muzyki wokalne różnych narodów.	

Podstawa programowa kształcenia ogólnego przewiduje wykonanie przez uczniów utworów z repertuaru m.in. tradycyjnego, ludowego, patriotycznego, popularnego, a także realizację własnych pomysłów repertuarowych.

Program *Muzyka* proponuje do realizacji w zespole klasowym szeroki wybór kanonów, pieśni i piosenek o urozmaiconym charakterze i tematyce, które posiadają wysokie walory artystyczne i wychowawcze. Utwory wokalne jedno- i dwugłosowe przeznaczone są do wykonywania solo oraz w zespole, a cappella i przy akompaniamencie granym przez nauczyciela lub odtwarzanym z płyt CD.

Przykładowy repertuar piosenek z podręczników *Muzyka* dla klasy 4, 5, 6 i 7:

Pieśni patriotyczne i historyczne:

- Mazurek Dąbrowskiego* (sł. J. Wybicki, muz. mel. lud.)
- Rota* (sł. M. Konopnicka, muz. F. Nowowiejski)
- Mazurek Trzeciego Maja* (sł. R. Suchodolski, muz. autor nieznany)
- Marsz, marsz Polonia* (sł. i muz. autor nieznany)
- Pierwsza Brygada* (sł. T. Biernacki, A.T. Hałaciński, muz. autor nieznany)
- Piechota* (sł. i muz. L. Łuskino)
- Wojenka, wojenka* (sł. autor nieznany, muz. melodia ludowa)
- Przybyli ułani pod okienko* (sł. F. Gwiżdż, muz. melodia ludowa)
- O mój rozmarynie* (sł. W. Denhoff-Czarnocki i autorzy nieznani, melodia ludowa)
- Serce w plecaku* (sł. i muz. M. Zieliński)
- Bogurodzica* (anonim)
- Breve regnum* (pieśń żaków krakowskich)
- Kleszczmy rękoma* (tł. J. Kochanowski, muz. M. Gomółka)
- Żeglarz* (sł. i muz. autor nieznany)

Pieśni artystyczne, piosenki o kompozytorach:

- Przybывaj, piękna wiosno* (sł. autor nieznany, muz. W. A. Mozart)
- Prząśniczka* (sł. J. Czeczot, muz. S. Moniuszko)
- Wiosna* (sł. S. Witwicki, muz. F. Chopin)
- Krakowiaczek* (sł. E. Wasilewski, muz. S. Moniuszko)
- Pan Moniuszko* (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
- Jan Sebastian Bach* (sł. M. Jakubowska, muz. J. Oleszkowicz)
- Noc nad Utratą* (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
- Z nową wiosną* (sł. C. Jankowski, muz. M. Karłowicz)

Pieśni ludowe:

- Gaik* (pieśń ludowa)
- Chmiel* (pieśń ludowa z ok. X w.)
- Uciekła mi przepióreczka* (pieśń ludowa z Mazowsza)
- Ty pójdiesz górą* (pieśń ludowa)
- Czerwone jabłuszko* (pieśń ludowa z Kujaw)

Hej, szalała, szalała (pieśń ludowa)
Oj, zwieszna dokoła (pieśń ludowa z kieleckiego)
Trojak (pieśń ludowa ze Śląska)
Śpiewa słowik, śpiewa (przyśpiewka regionalna)
Dyngusy (przyśpiewka regionalna)

Kanony:

Kanon noworoczny (sł. M. Drozd, angielska melodia ludowa)
Don, don (muz. C. Orff)
Był Duda (sł. i mel. ludowa)
Cztery pory roku (australijska melodia ludowa)

Kolędy i pastorałki, piosenki świąteczne:

Gore gwiazda Jezusowi (pastorałka beskidzka)
Przybyli z nieba (sł. W. Andrzejewski, muz. J. Gumuła)
Chrystus się narodził (sł. J. Wróblewski, muz. J. Szczyrba)
Przekażmy sobie znak pokoju (sł. K. Jaślar, J. K. Łojan, muz. Z. Górny)
Wigilijna pastorałka (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Świąt magicznych smak (sł. i muz. P. Gospoś),
Wielkanocne (sł. i muz. P. Gospoś),
Oj, Maluśki, Maluśki (kolęda polska)
Na dobry czas (sł. i muz. A. Wolski)

Pieśni i piosenki oparte na rytmach tanecznych:

Oberek zakręcony (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Poloneza tańczmy (sł. J. Koczanowska, muz. P. Sękowski)
Lajkoniku, prowadź nas (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Zatańcz z nami, Europo (sł. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)
Eko cza-cza (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Ognista samba (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Rock dla śpiocha (sł. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)
Jesienny rock and roll (sł. M. Sochacki, muz. J. Piątkowski)
Ty pójdziesz górą (melodia ludowa)
Czerwone jabłuszko (melodia ludowa)
Aria Skołuby z III aktu opery *Straszny dwór* (S. Moniuszko)

Piosenki o tematyce dziecięcej i młodzieżowej oraz związane tematycznie z porami roku:

Szkoła (sł. i muz. P. Gospoś)
Zaczarowana piosenka (sł. i muz. J. Kucharczyk)
Wiatr, śnieg, zima, zima (sł. i muz. P. Gospoś)
A kiedy spadnie śnieg (sł. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)
Witajcie w naszej bajce (sł. K. Gradowski, muz. A. Korzyński)
Przyjaciel deszczową porą (sł. F. Chojan, muz. R. Wiórkiewicz)
Jest luz (sł. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)

Zima (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Zaproszenie (sł. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)
Bo on gra na saksofonie (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Pocztówka z Beskidu (sł. i muz. W. Jarosz)
Profesor Robert (sł. S. Mierzejewski, muz. J. Lichacz)
Barwy jesieni (sł. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)
Taniec w deszczu (sł. i muz. H. Hampel)
Jesienne wędrowanie (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Czar ogniska (sł. W. Fiwek, muz. Z. Piasecki)
Jesienne marzenia (sł. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)
Niech tylko ogień gra (sł. P. Frankowicz, muz. R. Pomorski)
Biała dama, sroga zima (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
W pracowni mistrza zegarmistrza (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Maleńka gwiazdka (sł. W. Andrzejewski, muz. A. Wolski)
Wiosenne przebudzenie (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Żyj do przodu (sł. M. Sochacki, muz. J. Piątkowski)
Straszny dworek (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Ahoj, ahoj, płyniemy pod żaglami (sł. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)
Jesień z latawcami (sł. i muz. P. Gospoś)
Koncert jesiennego deszczu (sł. i muz. P. Gospoś)
Obudź się z zimowego snu (sł. i muz. P. Gospoś)
Letnia podróż (sł. i muz. P. Gospoś)
Wakacyjna przyjaźń (sł. i muz. P. Gospoś)

Kalejdoskop polskiej piosenki estradowej, piosenki filmowe i kabaretowe:

Będziesz moją panią (sł. muz. M. Grechuta)
Modlitwa (sł. i muz. B. Okudźawa)
Tyle słońca w całym mieście (sł. J. Kondratowicz, muz. J. Kukulski)
Dni, których nie znamy (sł. M. Grechuta, muz. J.K. Pawluśkiewicz)
Chodź, pomaluj mój świat (sł. M. Dutkiewicz, muz. J. Kruk)
Bardzo smutna piosenka retro (sł. i muz. A. Sikorowski)
Kwiaty we włosach (sł. K. Klenczon, muz. J. Krynicz)
Ach, jak przyjemnie z filmu *Zapomniana melodia* (sł. L. Starski, muz. H. Wars)
Wakacje (piosenka z repertuaru kabaretu OT.TO)

Granie na instrumentach

Treści nauczania z odniesieniem do podstawy programowej	Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
• nauka i doskonalenie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych melodycznych i niemelodycznych, flecie podłużnym, keyboard, gitara, swobodne muzykowanie na instrumentach w celu poprawy samopoczucia i zadowolenia uczniów (4.1), • granie na instrumentach perkusyjnych ostinato rytmiczne, proste schematy rytmiczne, ilustracje dźwiękowe (1.4), • granie wybranych gam majorowych i minorowych (1.4), • granie utworów z różnych epok muzycznych (1.1; 1.2; 1.4; 1.8), • granie solo i w zespole popularnych melodii i motywów muzycznych (1.1; 1.2; 1.4; 1.8), • granie melodii opartych na rytmach tanecznych (1.1; 1.2; 1.4; 1.8) • granie wstępów i zakończeń do piosenek (1.4), • granie akompaniamentów rytmicznych i melodycznych do pieśni i piosenek (1.1; 1.4; 1.8; 1.12).	• analiza rytmiczno-melodyczna zapisu utworu, • pokaz możliwości brzmieniowo-technicznych instrumentów, • wykonywanie ćwiczeń doskonalących technikę gry na instrumencie (flet podłużny, dzwonki, instrumencie strunowym), • wykonywanie na instrumencie utworu o zróżnicowanym stopniu trudności wykonawczych, • omówienie składu instrumentalnego różnych zespołów muzycznych np. kapela ludowa, zespół kameralny, big-band, zespół rockowy, • słuchanie nagrań utworów instrumentalnych na różne instrumenty solowe i zespoły wykonawcze, • organizowanie uczniowskich przeglądów i koncertów muzycznych, • nagrywanie na różne nośniki dźwięku utworów w wykonaniu uczniów.	• demonstruje możliwości brzmieniowe i sposób gry na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych, dzwonek, flecie podłużnym, wybranym instrumencie strunowym, • wydobywa z instrumentów różnych efekty brzmieniowe i barwy dźwiękowe, • gra ze słuchu oraz zapisu nutowego proste motywy rytmiczne i melodyczne, utwory taneczne, fragmenty utworów instrumentalnych i wokalnych z różnych epok muzycznych, • świadomie wykorzystuje grę na instrumentach jako narzędzie do wyrażania uczuć, radzenia sobie z emocjami, poprawy samopoczucia. • odtwarza na instrumencie wybrane rytmy tańców narodowych i towarzyskich, • stosuje w czasie gry właściwe tempo, dynamikę i artykulację zgodnie z zapisem muzycznym, • wykonuje poprawnie partię instrumentalną z partytury muzycznej, • wykazuje umiejętność współpracy w zespole, dba o jak najlepszy wyraz artystyczny prezentowanych utworów.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego do przedmiotu *muzyka* przewiduje grę uczniów na instrumentach niemelodycznych i melodycznych, indywidualnie lub zespołowo, podkreślając utrzymanie dobrej techniki gry, brzmienia dźwięków i dbanie o ogólny wyraz artystyczny.

Program *Muzyka* w dużym stopniu kładzie nacisk na naukę gry na instrumentach oraz wspólne muzykowanie uczniów. W serii podręczników *Muzyka* oraz zeszytach ćwiczeń zamieszczono samuczki gry na wybranych instrumentach (nauka gry na flecie – klasa 4, ABC gitarzysty – klasa 5, nauka gry na keyboardzie – klasa 6) oraz wiele przykładów utworów (fragmentów utworów) do grania na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych, dzwonek, flecie, keyboardzie o zróżnicowanym charakterze i stopniu trudności. Uczniowie grają utwory solo lub w zespole, stosując środki wykonawcze ujęte w zapisie muzycznym oraz dbając o wyraz artystyczny dzieła.

Przykładowy repertuar utworów instrumentalnych zawarty w podręcznikach *Muzyka dla klasy 4, 5, 6 i 7*:

Pavana (melodia z XVI w.)
Menuet (J.S. Bach)
Jesień z cyklu *Cztery pory roku* (A. Vivaldi)
Zima z cyklu *Cztery pory roku* (A. Vivaldi)
Wiosna z cyklu *Cztery pory roku* (A. Vivaldi)
Andante cantabile z *Kwartetu F-dur* (J. Haydn)
Andante z *Symfonii Z uderzeniem w kocioł* (J. Haydn)
Serenada G-dur Eine kleine Nachtmusik, cz. *Allegro* (W.A. Mozart)
Menuet (W.A. Mozart)
Rondo z *Eine kleine Nachtmusik* (W.A. Mozart)
Aria z opery *Wesele Figara* (W.A. Mozart)
Oda do Radości z *IX Symfonii d-moll op.125* (L. van Beethoven)
Chór strzelców z opery *Wolny strzelec* (K.M. Weber)
Taniec pastuszków z baletu *Dziadek do orzechów* (P. Czajkowski)
Trepak z baletu *Dziadek do orzechów* (P. Czajkowski)
Jezioro łabędzie (P. Czajkowski)
Kolysanka (J. Brahms)
Uwertura z opery *Carmen* (G. Bizet)
Poranek ze suity *Peer Gynt* (E. Grieg)
Uwertura do opery *Wilhelm Tell* (G. Rossini)
Nad pięknym, modrym Dunajem (J. Strauss)
Waltawa z cyklu poematów symfonicznych *Moja ojczyzna* (B. Smetana)
Usta milczą, dusza śpiewa z operetki *Wesoła wdówka* (F. Lehár)
Pizzicato Polka (J. Strauss)
Galop z operetki *Orfeusz w piekle* (J. Offenbach)
La donna e mobile z opery *Rigoletto* (G. Verdi)
Menuet G-dur (I. J. Paderewski)
Walc łyżwiarzy (E. Waldteufel)
Jingle bells (melodia amerykańska)
Karnawał wenecki (włoska melodia ludowa)
Na Wawel (melodia popularna)
Fale Dunaju (J. Ivanovici)
Kolędy i pastorałki polskie
O Tannenbaum (kolęda niemiecka)
Weihnacht, wie bist du schon (kolęda austriacka)
Angels We Have Heard on High (kolęda francusko-amerykańska)
We Wish You a Merry Christmas (kolęda amerykańska)
Groziak (melodia ludowa)
Furman (melodia ludowa z krakowskiego)
Poczkaj, poczkaj (melodia ludowa)
Uciekła mi przepióreczka (melodia ludowa)
Szewc (melodia ludowa)

Trojak (melodia ludowa)
Rock and roll (melodia popularna)
Cygańska ballada (muz. E. Pałłasz)
Somebody Loves Me (G. Gershwin)
Yesterday (P. McCartney)
Sunrise Sunset z musicalu *Skrzypek na dachu* (J. Bock)
Gdybym był bogaty z musicalu *Skrzypek na dachu* (J. Bock)
La Paloma (S. Yradier)
W rytmie swinga (H. Berens)
Love Story (F. Lai)
Guantanamera (kubańska melodia ludowa)
Balet angielski (J.K.F. Fischer)
Kobieta zmienną jest (G. Verdi)
Renesansowy taniec dworski (J. Dowland)
Hopak (M. Musorgski)
Taniec polski (anonim)
Pieśń trubadurów (anonim)
Scarborough Fair (autor nieznany)
Zabawa (T. Wójcik)
Allegretto (L. van Beethoven)
La ci darem la mano (W.A. Mozart)
Eine kleine Nachtmusik (W. A. Mozart)
Adagio z Koncertu klarnetowego A-dur (W.A. Mozart)
Taniec (J. Haydn)
Romans (L. van Beethoven)
Melodia z Rzeszowskiego
Aria Butterfly z opery *Madame Butterfly* (G. Puccini)
Uwertura koncertowa Rok 1812 (P. Czajkowski)
Tańce Połowickie (A. Borodin)
Marsz Pułkownika Bogey'a (F.J. Ricketts)
Marsz weselny (R. Wagner)
Górol ci jo, górolicek (melodia ludowa)

Taniec i ruch przy muzyce

Treści nauczania z odniesieniem do podstawy programowej	Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
• zabawy i ćwiczenia ruchowe, • realizacja ruchem prostych rytmów i form muzycznych (1.5; 1. wym. 2; 4.4), • doświadczanie ruchu jako języka pozwalającego na ekspresję elementów muzyki (1.1; 4.4), • kompozycja ruchowa tańców ludowych i regionalnych (1.6), • inscenizowanie ruchem obrzędów ludowych (2.2; 4.4), • poznawanie elementów tańców narodowych, nauka poloneza, kujawiaka, krakowiaka (1.6; 4.4), • nauka podstawowych kroków i figur wybranych tańców towarzyskich, np. walc, samba, cha-cha, salsa (1.6; 4.4), • taniec ilustracyjny do piosenki (1. wym. 1; 2.2), • wykorzystywanie elementów pantomimy jako narzędzi do interpretacji muzyki (1.5; 4.4).	• analiza ruchowej struktury tańca: krok taneczny, ruch taneczny, figura taneczna, temat taneczny, • określanie kierunków i linii tańca, • wykonywanie ćwiczeń koordynujących ruch z muzyką i doskonalących technikę ruchu, • wykonywanie ćwiczeń uwrażliwiających na muzykę i jej elementy (rytm, akcent, tempo, dynamika) oraz rozwijające orientację w przestrzeni, • ćwiczenie podstaw tanecznych do realizacji ruchowej wybranych polskich tańców narodowych, ludowych i towarzyskich, • praca nad przygotowaniem choreografii małych form tanecznych, • słuchanie muzyki i wyrażanie jej ruchem, • układanie sekwencji kroków i ruchów ciała do piosenek i układów choreograficznych, • oglądanie pokazów tanecznych na żywo, nagranych na płycie DVD, dostępnych na stronach www, • stwarzanie możliwości prezentacji tanecznych uczniów w szkole i środowisku.	• doskonali technikę ruchu poprzez wykonywanie treningów ruchowych (zestawu ćwiczeń), • odtwarza ruchem i gestodźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne, interpretuje ruchem słuchaną muzykę, • realizuje ruchem, zgodnie z zasadami, proste formy muzyczne, • koordynuje ruch z muzyką, • dostrzega wzajemne zależności elementów muzycznych i ruchowych, • wykonuje w parze krok podstawowy i wybrane figury taneczne tańców narodowych: poloneza, kujawiaka, krakowiaka, • wykonuje w zespole wybrane tańce ludowe (regionalne), • wykonuje w parze krok podstawowy tańców towarzyskich, np. walc, cha-cha, samba, • wykazuje w tańcu orientację czasowo-przestrzenną, • inscenizuje ruchem wybrane obrzędy ludowe, • dba o wyraz artystyczny tańca.

Program *Muzyka* uwzględnia założenia podstawy programowej w zakresie tańca i ruchu przy muzyce, która przewiduje odtwarzanie ruchem prostych rytmów i schematów rytmicznych, wykonanie podstawowych kroków i figur oraz układów tanecznych: polskich tańców narodowych (poloneza, kujawiaka i krakowiaka), wybranych tańców: ludowych (szczególnie własnego regionu), różnych narodów, towarzyskich, improwizacje za pomocą gestu i ruchu oraz tworzenie ilustracji ruchowych do muzyki. Podręczniki i zeszyty ćwiczeń serii *Muzyka* dla klasy 4–7 zawierają opisy podstawowych kroków i figur tanecznych tańców narodowych, ludowych i towarzyskich oraz wiele zadań muzycznych inspirujących uczniów do działań ruchowych.

Słuchanie muzyki

Treści nauczania z odniesieniem do podstawy programowej	Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
• wyjaśnienie zasad higieny słuchu podczas słuchania muzyki (4.3), • słuchanie utworów z literatury muzycznej reprezentatywnych dla różnych epok kierunków i stylów wybitnych kompozytorów polskich i obcych (2.2; 2.3; 2.4; 3. wym. 3), • słuchanie utworów o różnej fakturze głosowej (2.4; 2.6), • słuchanie utworów na różny zespół wykonawczy: zespół kameralny, chór, orkiestra, big-band i zespół folkowy (2.1; 2.3; 2.4; 2.5), • słuchanie utworów wokalnie-instrumentalnych, np. pieśni, fragmentów oper, operetek, musicali, określanie brzmienia głosów ludzkich: sopran, alt, tenor, bas (2.1, 2.4, 2.5), • słuchanie utworów w formie AB, ABA, ronda i wariacji, określanie ich budowy formalnej (2.3), • słuchanie utworów na różne instrumenty, rozpoznawanie ich brzmienia (2.3), • słuchanie muzyki ludowej i stylizowanej (2.6), • słuchanie polskich pieśni artystycznych i patriotycznych (3.4), • słuchanie utworów muzycznych opartych na rytmach polskich tańców narodowych i tańców towarzyskich innych narodów (2.1; 2.2; 2.4; 2.6), • słuchanie utworów o charakterze ilustracyjno-programowym, interpretacja słuchanej muzyki za pomocą wybranych środków wyrazu i narzędzi (2.1; 2.2; 2.6; 2. wym.2), • słuchanie muzyki filmowej i adaptowanej do filmu (2.1; 2.4; 2.5; 2.7), • słuchanie utworów z gatunku muzyki jazzowej i rozrywkowej (2.1; 2.4; 2.5), • słuchanie ulubionych utworów muzycznych wspierających dobrostan ucznia (3.1; 4.1), • słuchanie muzyki na żywo,	• dyskusja na temat kultury wysokiej i kultury masowej, • formułowanie wypowiedzi na temat wysłuchanych kompozycji muzycznych, • wskazywanie na szacunek i tolerancję wobec odmienności obcych kultur, • przygotowanie uczniów do odbioru muzyki na żywo, uczestnictwa w szkolnych koncertach muzycznych i koncertach filharmonicznych, • analiza utworów pod względem faktury głosowej, instrumentów, ukazywanie możliwości brzmieniowych instrumentów, • przedstawienie krótkiego rysu historycznego i charakterystycznych cech epoki muzycznej, z której pochodzi słuchany utwór, • omawianie słuchanych utworów pod względem faktury głosowej, zespołu wykonawczego, • analizowanie budowy formalnej utworu, • przygotowanie przez uczniów playlisty ulubionych utworów z muzyki poważnej i rozrywkowej, • prezentacja urządzeń służących do odtwarzania muzyki, np. gramofon, magnetofon, odtwarzacz CD, odtwarzacz MP3, • odtwarzanie muzyki z różnych urządzeń technicznych, • organizacja szkolnego klubu melomana*, • przeprowadzenie quizów, konkursów muzycznych utrwalających znajomość tytułów dzieł i nazwisk kompozytorów.	• stosuje zasady higieny słuchu podczas słuchania muzyki, rozumie negatywny wpływ hałasu na zdrowie człowieka, • rozpoznaje utwory jedno- i wielogłosowe, • poznaje reprezentatywne dzieła muzyczne w tym współczesnej kultury popularnej, podaje tytuły utworów wysłuchanych na lekcji oraz nazwiska ich kompozytorów, • formułuje wypowiedzi na temat charakterystycznych cech wysłuchanych utworów, • rozróżnia w utworach barwę instrumentów muzycznych, nazywa instrumenty solowe, • rozróżnia w słuchanych utworach rodzaje aparatu wykonawczego: soliści, orkiestra symfoniczna, różne typy chórów, big-band i zespół folkowy, • rozróżnia w słuchanych utworach głosy ludzkie: sopran, alt, tenor, bas w charakterystycznych brzmieniach (skalach), • zwraca uwagę na kunszt i artyzm wykonawczy pieśni artystycznych, • rozpoznaje popularne arie, duety i charakterystyczne motywy muzyczne wybranych oper, operetek, musicali, • wyraża swoją opinię na temat wartości artystycznej wysłuchanego utworu, werbalizuje emocje i odczucia, • interpretuje różnymi środkami wyrazu artystycznego treść pozamuzyczną utworów programowych, • układa teksty, program literacki do wysłuchanej muzyki, • dostrzega w utworach muzyki ludowej wartość artystyczną i kulturową, • rozpoznaje w utworach rytmy różnych tańców, • wymienia nazwiska polskich i zagranicznych wykonawców muzyki rozrywkowej.

np. uroczystościach szkolnych, na koncertach, spektaklach muzycznych (2.1; 2.3; 4.1), • aktywne słuchanie muzyki z wykorzystaniem instrumentów perkusyjnych i graficznej partytury, stanowiącej muzyczny kod (1.10; 2.2).		

Program *Muzyka* realizuje w pełni treści programowe z zakresu słuchania i percepcji muzyki. Mając na uwadze, że forma tej aktywności dostarcza uczniom wiele doświadczeń muzycznych, utwory do słuchania zostały starannie dobrane, posiadają bogate walory treściowe i wykonawcze, a wiele z nich zaliczanych jest do kanonu literatury muzycznej. Repertuar utworów do słuchania ukazuje różne obszary i funkcje muzyki, przekazuje informacje o polskiej i europejskiej kulturze muzycznej, pobudza wyobraźnię ucznia i wywołuje u niego przeżycia estetyczne. W podręcznikach i zeszytach ćwiczeń znajdują się graficzne partytury muzyczne i uproszczone zapisy utworów muzycznych do aktywnego słuchania muzyki. Uczniowie, słuchając utworu, śledzą zapisy partytury i angażują się muzycznie, grając na instrumentach perkusyjnych.

Przykładowy repertuar do słuchania zamieszczony na płytach CD *Muzyka – wybrane utwory z literatury muzycznej*:

Anonim – *Bogurodzica*

Wincenty z Kielczy – *Gaude Mater Polonia*

M. Gomółka – psalm *Kleszczmy rękoma*

Anonim – *Taniec Rex* z tabulatury Jana z Lublina

S. Marcandante – *Koncert fletowy e-moll, cz. III Rondo russo*

J.S. Bach – *Toccaty i fuga d-moll*

J.S. Bach – *Suita angielska A-dur*

J.S. Bach – *Koncert brandenburski B-dur nr 6, cz. III Allegro*

J.S. Bach – *Aria na strunie G ze Suity D-dur nr 3*

G.F. Handel – *Koncert organowy nr 1, op. 4, cz. Allegro*

G.F. Handel – *Mesjasz, cz. II Alleluja*

A. Vivaldi – *Koncert F-dur Jesień nr 3, cz. I Allegro*

A. Vivaldi – *Koncert nr 1 E-dur z cyklu Cztery pory roku op. 8, cz. I Allegro*

A. Vivaldi – *Koncert na obój d-moll, cz. Allegro*

L.C. Daquin – *Kukulka*

L. Mozart – *Sanna*

W.A. Mozart – *Marsz turecki z Sonaty A-dur KV 331*

W.A. Mozart – *Koncert na klarnet z orkiestrą A-dur, cz. Adagio*

W.A. Mozart – *Uwertura do opery Wesele Figara*

W.A. Mozart – *Koncert na róg i orkiestrę Es-dur, cz. III Allegro*

W.A. Mozart – *Aria Non piu andrai farfallonne amoroso z opery Wesele Figara*

W.A. Mozart – *Serenada G-dur nr 13 Eine kleine Nachtmusik, cz. Allegro*

W.A. Mozart – *Symfonia g-moll KV 550, cz. Allegro moderato*

J. Haydn – *Allegretto z II części Symfonii nr 100 G-dur Wojskowa*

J. Haydn – *Koncert na trąbkę Es-dur, cz. III Allegro*

J. Haydn – *Symfonia nr 45 fis-moll Pożegnalna, cz. Presto, Adagio*

J. Haydn – *Symfonia 94 G-dur Z uderzeniem w kocioł, cz. Andante*

L. van Beethoven – *V Symfonia c-moll op. 67 Przeznaczenia, cz. Allegro con brio*

L. van Beethoven – *Sonata fortepianowa C-dur op. 53 Waldsteinowska*

L. van Beethoven – *Dla Elizy*

L. van Beethoven – *Rondo a capriccio G-dur (Złość z powodu zgubionego grosza) op. 129*

L. van Beethoven – *Sonata Księżycowa cis-moll op. 27 nr 2, cz. III Presto agitato*

L. van Beethoven – *Sonata Patetyczna c-moll op. 13, cz. Adagio cantabile*

M.K. Ogiński – *Polonez a-moll Pożegnanie Ojczyzny*

F. Chopin – *Polonez cis-moll op. 26 nr 1*

F. Chopin – *Walc minutowy*

F. Chopin – *Preludium Des-dur Deszczowe op. 28 nr 15*

F. Chopin – *Mazurek D-dur op. 33 nr 2*

F. Chopin – *Polonez A-dur op. 26 nr 17*

F. Chopin – *Mazurek a-moll op. 68 nr 2*

F. Chopin – *Nokturn Es-dur op. 9 nr 2*

F. Chopin – *II Koncert fortepianowy f-moll op. 21, Allegro vivace*

M. Musorgski – *Hopak z opery Jarmark Soroczyński*

M. Musorgski – *Promenada z cyklu Obrazki z wystawy*

M. Musorgski – *Wielka Brama w Kijowie z cyklu Obrazki z wystawy*

E. Grieg – *W grocie Króla Gór z I suity Peer Gynt*

E. Grieg – *Taniec Anitry ze suity Peer Gynt*

E. Grieg – *Poranek ze suity Peer Gynt*

C.M. Weber – *Zaproszenie do tańca*

S. Moniuszko – *Mazur z I aktu opery Halka*

S. Moniuszko – *Aria z kurantem z opery Straszny dwór*

S. Moniuszko – *Aria Skołuby z III aktu opery Straszny dwór*

S. Moniuszko – *Prząśniczka*

S. Moniuszko – *Krakowiaczek*

S. Moniuszko – *Aria Halki Gdybym rannym słonkiem z II aktu opery Halka*

P. Czajkowski – *Kaprys włoski op. 45*

P. Czajkowski – *I Koncert fortepianowy b-moll, cz. Allegro con fuoco*

P. Czajkowski – *Walc z baletu Śpiąca królewna*

P. Czajkowski – *Marsz z baletu Dziadek do orzechów*

P. Czajkowski – *Taniec Wieszczki Cukrowej z baletu Dziadek do orzechów*

P. Czajkowski – *Walc kwiatów z baletu Dziadek do orzechów*

P. Czajkowski – *Taniec łabędzi z baletu Jezioro łabędzie*

F. Schubert – *Król olch*

F. Schubert – *Pozdrowienie z cyklu Piękna młynarka*

R. Schumann – *Marzenie z cyklu Sceny dziecięce*

R. Schumann – *Symfonia B-dur op. 38 nr 1 Wiosenna, cz. IV Allegro animato*

G. Verdi – *O terra addio! z opery Aida*

G. Verdi – *Marsz triumfalny z opery Aida*

G. Puccini – *Vissi d'arte* z II aktu opery *Tosca*
 G. Rossini – *Duet kotów*
 G. Rossini – *Duet na wiolonczelę i kontrabas D-dur*
 G. Donizetti – fragment z opery *Don Pasquale*
 F. Lehar – *Usta milczą, dusza śpiewa* z operetki *Wesoła wdówka*
 I. Kalman – *W rytm walczyka serce śpiewa* z operetki *Księżniczka czardasza*
 G. Bizet – *Habanera* z opery *Carmen*
 C. Saint-Saëns – *Słoń* z cyklu *Karnawał zwierząt*
 C. Saint-Saëns – *Łabędź* z cyklu *Karnawał zwierząt*
 N. Rimski-Korsakow – *Lot trzmiela* z opery *Bajka o carze Saltanie*
 A. Chaczaturian – *Walc* z baletu *Maskarada*
 J. Strauss – *Odgłosy wiosny*
 J. Strauss – *Polka Tritsch-Tratsch* op. 214
 J. Strauss – *Pizzicato Polka*
 J. Brahms – *Taniec węgierski* nr 5
 E. Waldteufel – *Walc łyżwiarzy*
 H. Wieniawski – *Kujawiak*
 K. Szymanowski – *Źródło Aretuzy*
 A.L. Weber – *Memory* z musicalu *Koty*
 C. Debussy – *Taniec pajaca* z cyklu *Dziecięcy kącik*
 C. Debussy – *Światło księżycy*
 M. Ravel – *Bolero*
 G. Bacewicz – *Oberek*
 S. Prokofiew – *Piotruś i Wilk*
 W. Kilar – *Krzesany*
 W. Kilar – *Polonez* z filmu *Pan Tadeusz*
 K. Penderecki – *Tren ofiarom Hiroszimy* na 52 instrumenty smyczkowe
 G. Rossini – *Uwertura* do opery *Sroka złodziejka*
 J. Brahms – *IV Symfonia e-moll Elegijna* op. 98, cz. *Allegro non troppo*
 N. Paganini – *II Koncert skrzypcowy* op. 7, cz. *Rondo Andantino*
 R. Wagner – *Cwał Walkirii* z opery *Walkiria*
 J. Offenbach – *Kankan* z operetki *Orfeusz w piekle*
 I. J. Paderewski – *Symfonia h-moll Polonia* op. 24 cz. 3
 L. van Beethoven – *Zwycięstwo Wellingtona* op. 91
 P. Czajkowski – *Uwertura koncertowa Rok 1812* op. 49
 A. Dworzak – *Taniec słowiański* op. 46 nr 7
 S. Rachmaninow – *Poemat symfoniczny Wyspa umarłych*
 F. Chopin – *Etiuda c-moll Rewolucyjna* op. 10 nr 12
 H. Wieniawski – *Kujawiak C-dur*
 J. S. Bach – *Kantata nr 1 na Boże Narodzenie* BWV 248
 A. Corelli – *Concerto grosso B-dur* op. 6 nr 8, cz. *Allegro*
 Z. Noskowski – *Poemat symfoniczny Step* op. 66
 Transkapela – *Polka z kamienia*
 C. Saint-Saens – *Taniec szkieletów*

- A. Chaczaturian – *Taniec z szablami* z baletu *Gajane*
 C. Debussy – *Ogrody w deszczu*
 I. J. Paderewski – *Menuet G-dur*
 F. Loewe – *Przetańczyć całą noc* z musicalu *My Fair Lady*
 J. Stokłosa i A. i M. Miklaszewskie – *Wieża Babel* z musicalu *Metro*
 G. Bizet – *Marsz torreadora* z opery *Carmen*
 J. Strauss – *Marsz Radeckiego*
 F. Mendelsohn – *Marsz z Uwertury do Snu nocy letniej*
 H. Berlioz – *Marsz Rakoczego*
 A. Vivaldi – *Lato* z cyklu *Cztery pory roku*, cz. *Presto*
 R. Wagner – *Uwertura do opery Holender tułacz*
 C. Debussy – *Morze*, cz. *2 Gra fal*
 W.A. Mozart – *Wariacje C-dur Ah vous diraije Maman*
 W.A. Mozart – *Koncert fortepianowy C-dur nr 21 KV 467*, cz. *Andante*
 G. Fuhlich – *Śmiejący się puzon*
 I. Strawński – *Suita* z baletu *Ognisty ptak*, cz. *Finale*
 S. Prokofiew – *Walc Kopciuszka* z baletu *Kopciuszek*
 A. Vivaldi – *Concerto grosso d-moll op. 3 nr 11*, cz. *Allegro-Allegro*
 J. S. Bach – *Msza h-moll BWV 232*, cz. *Kyrie eleison*
 J. Brahms – *Taniec węgierski nr 5*
 P. Czajkowski – *Przy kominku* z cyklu *Pory roku op. 37 bis*
 R. Schumann – *Baśń zimowa*
 Z. Noskowski – *III Symfonia Od wiosny do wiosny*, cz. *IV Zima*
 A. Vivaldi – *Koncert f-moll Zima nr 4*, cz. *Allegro non molto*
 A. Vivaldi – *Koncert na fagot e-moll*, cz. *Allegro poco*
 M. Musorgski – *Noc na Łysej Górze*
 P. Ducas – *Uczeń czarnoksiężnika*
 M. Ravel – *Aria Ognia* z opery *Dziecko i czary*

Twórczość muzyczna i ruchowa

Treści nauczania z odniesieniem do podstawy programowej	Sposoby osiągnięcia celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
- tworzenie kompozycji wokalnych, głosowych - ilustracji dźwiękowych, swobodnych - improwizacji głosowych samodzielnie i w zespole (1.1; 1.8; 1.9; 1.12), - tworzenie samodzielnie lub w zespole kompozycji instrumentalnych, akompaniamentu ostatecznego i instrumentalnego do	- improwizowanie głosem melodii do tekstów wierszy, - tworzenie głosem i na instrumentach, pod kierunkiem nauczyciela bądź samodzielnie różnorodnych wypowiedzi muzycznych według ustalonych zasad, np. muzycznych pytań i odpowiedzi, wstępu i zakończenia do wybranej piosenki, - modyfikacja wzorów muzycznych według określonych założeń,	- eksperymentuje na instrumentach, tworzy różne sygnały dźwiękowe i efekty dźwiękonaśladowcze, - tworzy proste struktury (schematy) rytmiczne, ostinato, rytmy uzupełniające i kontrastowe, - układa głosem i na instrumentach ilustracje dźwiękowe do scen sytuacyjnych, tekstów literackich, obrazów, - improwizuje głosem melodię do tekstów wierszowanych, - tworzy prosty dwugłos, głosowe ilustracje dźwiękowe,

piosenek oraz dźwiękowych ilustracji muzycznych (1.1; 1.8; 1.9; 1.12), • tworzenie improwizacji ruchowych do muzyki, tekstu literackiego, układanie ruchu scenicznego do piosenek (1.1; 1. wym. 1) • eksperymentowanie dźwiękami i ich wizualizacją (1.7; 1.11; 1.12), • improwizacje i eksperymenty z użyciem muzycznych programów komputerowych (1.10; 1.11; 1. wym. 3; 2.2), • tworzenie multimedialnych prezentacji muzycznych, ilustracji dźwiękowych, inscenizacji (1. wym. 3; 2.2).	• układanie akompaniamentu ostinatowego do poznanych piosenek, • układanie na instrumentach ilustracji muzycznych do tekstów literackich, obrazów, scen sytuacyjnych, • tworzenie głosem i na instrumentach różnorodnych efektów brzmieniowych, • układanie na instrumentach akompaniamentów do piosenek, • swobodne improwizacje ruchowe do wybranej muzyki, • tworzenie ruchu scenicznego do piosenek, • przedstawianie scenek tematycznych z zastosowaniem elementów dramy, • tworzenie struktur przestrzenno-ruchowych: miniatury i kompozycje taneczne, • edytowanie i przetwarzanie materiału dźwiękowego, • tworzenie prezentacji multimedialnych z wybranych zagadnień muzycznych, • tworzenie rytmów i melodii przy pomocy prostych komputerowych programów narzędziowych, • zapoznanie z programem komputerowym do pisania nut.	• tworzy improwizacje rytmiczno-melodyczne według wskazanych zasad, • tworzy na instrumentach akompaniamenty do piosenek, • układa kompozycje rytmiczne w formie AB, ABA, kanonu, ronda i wariacji, • wyraża, głosem, grą na instrumentach, ruchem swoje emocje, • improwizuje ruch do wybranych utworów muzycznych, np. <i>Słoń</i> (C. Saint-Saëns), <i>Marsz z baletu Dziadek do orzechów</i> (P. Czajkowski), <i>Taniec łabędzi</i> z baletu <i>Jeziro łabędzie</i> (P. Czajkowski), <i>Szewe</i> (melodia ludowa), • przedstawia ruchem tematyczne scenki dramowe, np. <i>Wakacje</i>, <i>Klasowa orkiestra</i>, <i>Wizyta w ZOO</i>, <i>Czas</i>, • tworzy układy ruchowe do śpiewanych piosenek, • wykorzystuje narzędzia cyfrowe i wsparcie sztucznej inteligencji do tworzenia własnych kompozycji, • odkrywa nowe techniki nagrywania i odbioru muzyki (płyta kompaktowa, MP3, programy komputerowe, • analizuje komputerowy obraz dźwięku.

Program *Muzyka* uwzględnia działania twórcze uczniów w zakresie muzyki i ruchu. Realizując założenia podstawy programowej, uczeń w procesie dydaktycznym jest nie tylko wykonawcą muzyki, ale również przejmując rolę jej twórcy. Poznaje techniki i sposoby tworzenia oraz warsztat kompozytorski. Improwizuje i tworzy głosem, ruchem, na instrumentach krótkie formy muzyczne, struktury przestrzenno-ruchowe według określonych zasad lub swobodnie. Przedstawia własne propozycje i modyfikuje je na podstawie informacji zwrotnej. Inspirując się przykładami muzycznymi, przekształca je twórczo wykorzystując własne pomysły. Należy pamiętać, że główną rolę w improwizacji ma odgrywać sam proces tworzenia dający uczniowi radość, zadowolenie i wiarę we własne możliwości.

Przykładowy repertuar muzyczny i literacki oraz dzieła malarskie wykorzystywane w działaniach twórczych uczniów:

Astry (A. Asnyk)

Bez (H. Szayerowa)

Burza (J. Ratajczak)

Deszcz jesienny (L. Staff)

Dwanaście koni dzwonekami dzwoni (B. Loeb)

Dzieci w ogrodzie (W. Podkowiński)

Dzień w kolorze śliwkowym (L. Długosz)

Gdzie jesteś, jesieni? (H. Zdzitowiecka)

Jesienny spacer (T. Wójcik)
Jesień (P. Gauguin)
Jesień (K. Tracz)
Kolęda (W. Chotomska)
Koncert f-moll Zima nr 4 (A. Vivaldi)
Kulig (E. Skarżyńska)
Letnia burza (L. Staff)
Letnia ulewa (I. Suchorzewska)
Marsz z baletu Dziadek do orzechów (P. Czajkowski)
Mrok (B. Leśmian)
Nie zakocham się w tobie (śl. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)
O czym szumi muszla? (J. Korczakowska)
Piosenka jest dobra na wszystko (śl. J. Przybora)
Piosenka wiosenna (W. Bellon)
Pogoda późnej jesieni (L. Staff)
Preludium deszczowe (W. Chotomska)
Ptak (J. Tuwim)
Ptasie radio (J. Tuwim)
Rozmowa wiatru z morzem (C. Debussy)
Sekwana jesienią (C. Monet)
Słoń z cyklu Karnawał zwierząt (C. Saint-Saëns)
Suita z baletu Ognisty ptak (I. Strawiński)
Szewc (melodia ludowa)
Taniec czterech łabędzi z baletu *Jezioro łabędzie* (P. Czajkowski)
Tyle słońca w całym mieście (śl. J. Kondratowicz, muz. J. Kukulski)
Uciekła mi przepióreczka (melodia ludowa)
Uczeń czarnoksiężnika (J.W. Goethe)
Uwertura koncertowa Bajka (S. Moniuszko)
Wejście do lasu z cyklu Sceny leśne op. 82 (R. Schumann)
Wieczór wigilijny (T. Kubiak)
Zabawy na lodzie (H. Avercamp)
Zbójnicki (W. Chotomska)
Zima (D. Gellner)
Żelazowa Wola (W. Chotomska)

Zasady muzyki i wiadomości o instrumentach

Treści nauczania	Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
- znaki notacji muzycznej, - tryb majorowy i minorowy, - elementy dzieła muzycznego (rytm, melodia, harmonia, dynamika, agogika, barwa dźwięku, artykulacja),	- określanie znaków notacji muzycznej w zapisie utworów, - zapisywanie prostych ugrupowań rytmicznych z zastosowaniem zasad budowy taktu (oznaczenie taktowe, wartości rytmiczne nut i pauz, kreska taktowa),	- odczytuje i stosuje w praktyce: – znaki graficzne wartości rytmicznych nut i pauz (ćwierćnuta, ósemka, półnuta, cała nuta, szesnastka), – zjawiska rytmiczno-metryczne (synkopa, przedtakt),

• faktura homofoniczna i polifoniczna, • formy muzyczne: AB ABA, kanon, rondo, wariacje, pieśń, opera, balet, operetka, musical, koncert, symfonia, • instrumenty perkusyjne o określonej i nieokreślonej wysokości dźwięku, • instrumenty strunowe: smyczkowe, szarpane, uderzane, • instrumenty dęte drewniane i dęte blaszane, • orkiestra symfoniczna i zespoły kameralne, • narzędzia cyfrowe stosowane do kodowania i dekodowania muzyki oraz jej przetwarzania.	wykorzystanie programów i aplikacji komputerowych, • grupowanie wartości rytmicznych w taktach, • zapisywanie na pięciolinii dźwięków gam, trójdźwięków, wzorów melodycznych, krótkich melodii, również używając narzędzi cyfrowych, • odtwarzanie zapisu muzycznego utworów głosem i na instrumentach, • taktowanie na „dwa”, na „trzy”, na „cztery”, śpiewanie piosenek z jednoczesnym taktowaniem, • odtwarzanie głosem i na instrumentach prostych rytmów i melodii, • określanie tempa i dynamiki w utworach muzycznych, • wykonywanie ćwiczeń ze zmianą tempa, dynamiki i artykulacji, • granie utworów o formie AB, ABA, rondo, wariacji, • analizowanie formy słuchanego utworu muzycznego, • przedstawianie budowy formalnej utworów za pomocą znaków graficznych, • słuchanie utworów o różnej budowie formalnej (formy proste i złożone), • udział w koncertach filharmonicznych.	– nieregularny podział wartości rytmicznych (triola), – wartości przedłużane kropką i łukiem, – klucz wiolinowy (basowy), – podstawowe oznaczenia metryczne, – znaki chromatyczne przygodne i przykluczowe, – oznaczenia agogiczne, dynamiczne, artykulacyjne i ich skróty pisowni, • odczytuje nazwy solmizacyjne i literowe dźwięków gamy C-dur oraz ich położenie na pięciolinii, • zapisuje na pięciolinii gamę, trójdźwięk, triadę harmoniczną, kilkuktaktową melodię, • wyjaśnia pojęcia muzyczne: metrum, oznaczenie taktowe, kreska taktowa, takt, przedtakt, synkopa, triola, • gra i śpiewa, stosując się do zamieszczonych w utworze oznaczeń muzycznych tempa, dynamiki, artykulacji, • taktuje na „dwa”, na „trzy” i na „cztery”, • analizuje elementy muzyki: rytm, melodia, harmonia, agogika, dynamika, artykulacja i rozumie ich znaczenie, • modyfikuje elementy muzyki w śpiewie oraz grze na instrumentach: różne rodzaje melodii, rytmów, agogiki, dynamiki oraz sposoby artykulacji muzycznej, • analizuje sposób kształtowania głosów w utworze muzycznym, • omawia zasady budowy utworów muzycznych, • rozróżnia podstawowe typy form muzycznych, dokonuje analizy ich budowy (AB, ABA, rondo, wariacje, symfonia, koncert, balet, operetka, musical), • klasyfikuje instrumenty perkusyjne na melodyczne i niemelodyczne, • dokonuje podziału instrumentów strunowych na smyczkowe, szarpane i uderzane oraz wymienia przykłady instrumentów z tych grup, • wymienia instrumenty dęte blaszane i dęte drewniane, • wyjaśnia, a w możliwych przykładach demonstruje sposób wydobywania dźwięków z instrumentów perkusyjnych, strunowych i dętych, • rozwija swoje kompetencje cyfrowe w odbiorze i tworzeniu muzyki, bezpiecznie i odpowiedzialnie korzysta z muzycznych programów i aplikacji komputerowych.

Znajomość elementarnych zasad muzyki pozwala uczniom świadomie rozumieć muzykę i dostarcza im narzędzi do analizowania, tworzenia i komunikowania się za pomocą dźwięków. Należy jednak mieć na uwadze, że teoria muzyki jest użyteczna wówczas, kiedy łączy się z działaniami praktycznymi. Rolą nauczyciela jest inicjowanie takich działań, zachęcanie uczniów do badania muzyki, eksperymentowania dźwiękiem, szukania własnej drogi odkrywania świata muzyki.

Wybrane zagadnienia z zakresu historii muzyki, folkloru ludowego, tańców narodowych i towarzyskich

Tematyka i zakres treści	Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
Muzyka na chwałę Boga. Renesansowe tańce i melodie. Barokowe muzyczne brzmienia. Muzyka klasyków wiedeńskich. Romantyczna muzyka. Muzyka XX wieku. Muzyka rozrywkowa: • główne style muzyki rozrywkowej, • popularni wykonawcy muzyki rozrywkowej, • polska scena muzyczna. Piosenka poetycka. Polska muzyka ludowa: • etnografia i jej metody badawcze, • tradycje i zwyczaje ludowe różnych regionów kraju, • tańce i muzyka ludowa. Polskie tańce narodowe: • rodowód i charakter poloneza, krakowiaka, mazura, kujawiaka i oberka, • podstawowe kroki i figury taneczne wybranych tańców narodowych: poloneza krakowiaka, oberka. Tańce na różnych kontynentach: • rodowód i charakter tańców towarzyskich (samba, cha-cha, walc, rock and roll), • podstawowe kroki i figury taneczne wybranych tańców towarzyskich.	• poznawanie dziejów historii muzyki i wybranych stylów muzycznych poprzez prezentację dzieł wybitnych kompozytorów, wykonywanie ich głosem lub na instrumencie, • słuchanie i omawianie utworów reprezentatywnych kompozytorów polskich i obcych, • poznawanie treści literackiej wybranych dzieł scenicznych, • prowadzenie dyskusji na wybrany temat muzyczny, • przegląd festiwalu muzycznych, • organizowanie konkursów i quizów muzycznych, • wyszukiwanie w różnych źródłach (np.: internet, encyklopedie, książki biograficzne o życiu i twórczości kompozytorów, informatory, albumy) informacji na temat ważnych wydarzeń z życia i twórczości wybitnych kompozytorów, gatunków i form muzycznych, aktualnego repertuaru filharmonii i teatrów muzycznych, • oglądanie filmów i programów muzycznych o twórczości wybitnych kompozytorów oraz prezentujących dzieje historii muzyki, • ukazanie roli folkloru jako źródła inspiracji w muzyce artystycznej, • oglądanie fragmentów koncertów wykonawców muzyki rozrywkowej, • organizacja szkolnych (klasowych) pokazów tanecznych, • tworzenie kącika regionalnego, Szkolnej Izby Regionalnej, • przygotowanie prezentacji multimedialnych z wybranych zagadnień muzycznych.	• poszukuje wiedzy na temat ośrodków rozwoju kultury w różnych epokach muzycznych, • określa główne nurty muzyczne w wybranych epokach, • docenia znaczenie zabytków muzyki polskiej jako fundamentu tożsamości kulturowej, • zna dorobek artystyczny Fryderyka Chopina i innych kompozytorów polskich, formułuje opinię na temat znaczenia ich twórczości dla polskiej i światowej kultury, • przyporządkowuje tytuły wysłuchanych i omówionych na lekcji utworów do nazwisk kompozytorów, • przedstawia treść literacką wybranych dzieł scenicznych, • odróżnia w słuchanych utworach różne style muzyki rozrywkowej, np.: pop, rock, reggae, heavy metal, rap, rock and roll, • tworzy według swoich preferencji playlistę utworów muzycznych, prezentuje ją i poddaje pod dyskusję, • charakteryzuje współczesną polską scenę muzyczną, • wymienia główne gatunki muzyki, rozrywkowej i charakteryzuje jej najważniejsze cechy, • wykazuje wiedzę na temat praw autorskich i wydawniczych, • wyjaśnia pojęcie <i>etnografia muzyczna</i>, • charakteryzuje najważniejsze cechy polskich tańców narodowych, zna ogólną strukturę tańców, • omawia i inscenizuje tradycje kulturowe własnego regionu i kraju, • omawia charakter tańców towarzyskich poznanych na lekcji, • wyszukuje wiadomości o muzyce, korzystając z różnych źródeł informacji (w tym

		z multimedialnych środków przekazu) do pogłębiania i utrwalania własnej wiedzy, • podaje przykłady zastosowania muzyki w mediach, reklamie, filmie, grach komputerowych, • tworzy prezentacje multimedialne z zakresu wybranych dziedzin muzyki, spoty muzyczne, teledyski z użyciem nowoczesnej technologii, w tym AI.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego z przedmiotu *muzyka* zakłada, w ramach zajęć z muzyki, realizację przez uczniów co najmniej jednego doświadczenia edukacyjnego w roku szkolnym. Wykaz i forma doświadczeń została zamieszczona w podstawie programowej.

Tematyka zajęć muzycznych w klasie 4

Przywitajmy się piosenką.
Szkoła
Muzyczne kartki z podróży – audycja muzyczna.
Wartości rytmiczne nut i pauz.
Zaczarowana piosenka
O instrumentach perkusyjnych.
Muzycznie o jesieni.
Barwy jesieni
Muzyka opowiada – audycja muzyczna.
Świat muzyką malowany
Czy muzyce potrzebny jest rytm?
Polonez – taniec polski.
Poloneza czas zacząć.
Poloneza tańczmy
Polskie pieśni historyczne – audycja muzyczna.
Mazurek Dąbrowskiego
Przybyli ułani pod okienko
Kilka dźwięków, a tyle melodii.
Wprawki na flet i dzwonki.
Zimowe opowieści – audycja muzyczna.
Czas kolędowania.
Świąt magicznych smak
Gore gwiazda Jezusowi
Kolędy na flet, dzwonki i keyboard.
Gdy się Chrystus rodzi
Lulajże, Jezuniu
Przybieżeli do Betlejem
Muzyczny zwierzynek – audycja muzyczna.
Śpiewamy i gramy w kanonie.
Cztery pory roku
Kanon noworoczny
Don, don
Twórcy i wykonawcy muzyki.
Kiedy wiatr na soplach gra.
Biała dama, sroga zima
Zimowe muzykowanie.
Wiatr, śnieg, zima, zima
Mazur, oberek, kujawiak.
Oberek zakręcony
Twórcy i wykonawcy muzyki.
Dzień dobry, panie Chopinie – audycja muzyczna.
Wiosna w muzyce.
To nasza wiosna
Wiosenne obrzędy i zwyczaje ludowe.
Wielkanocne
Baśnie muzyczne – audycja muzyczna.
Witajcie w naszej bajce
Zegarowa muzyka.
W pracowni mistrza zegarmistrza
Na krakowską nutę.
Lajkoniku, prowadź nas
Tańczymy krakowiaka.
Dla młodych melomanów – audycja muzyczna.
Z piosenką na wakacje.
Smak wakacji

Tematyka zajęć muzycznych w klasie 5

Jeszcze trochę letnich wspomnień.
Zbyt krótkie wakacje

Przepis na muzykę – audycja muzyczna.
Świat to muzyka

Melodie z krzyżykiem i bemołem.
Jesień opowiedziana muzyką.
Jesienny rock and roll

Głos – instrument niezwykły.
Jesień z latawcami

Solo i w duecie.
O przyjaźni

Muzyka z humorem – audycja muzyczna.
Instrumenty strunowe szarpane.
Czar ogniska

Listopadowe tradycje.
Pierwsza kadrowa
Wojenko, wojenko
O mój rozmarynie

Deszczowa muzyka.
W rytmie deszczu

Wieczorna muzyka – audycja muzyczna.
Małeńka gwiazdka

Instrumenty smyczkowe.
Świąteczne melodie
Wigilijna pastorałka

Muzyczne rondo.
Cztery pory roku

Wytworna muzyka – audycja.
Zimowy koncert.
Zima

Wielkie bale w karnawale – audycja muzyczna.
Ognista samba

Pod batutą dyrygenta.
Wieczór w filharmonii

Melodie z różnych stron świata.
Raz wesoło, raz smutno.
Wiosenne przebudzenie

Muzyczne niespodzianki – audycja muzyczna.
Uderz w strunę, a rozlegnie się muzyka
Muzycznie o wiosnie – audycja muzyczna.
Obudź się z zimowego snu

Chopin – muzyczne inspiracje.
Noc nad Utratą

Zaproszenie do tańca.
Eko cza-cza

Pokochać operę.
Piękno muzyki Stanisława Moniuszki.
Prząśniczka

Nie taki straszny ten dwór – audycja muzyczna.
Pan Moniuszko

Śladami pieśni, tańców i tradycji ludowych.
Muzyczne pejzaże – audycja muzyczna.
Wakacyjne granie i śpiewanie.
Wakacyjna przyjaźń

Tematyka zajęć muzycznych w klasie 6

Na pożegnanie lata.

To lato

Jeszcze raz o rytmie.

O emocjach w muzyce.

Co nam w duszy gra

Muzyka z dedykacją – audycja muzyczna.

Profesor Robert

Muzyczne impresje na temat jesieni.

Zaproszenie

Koncert jesiennego deszczu

Jak powstaje piosenka?

Pokochały mnie góry

Świat fantazji i magii w muzyce – audycja muzyczna.

O muzyce na chwałę Boga.

Breve regnum

Historia wpisana w żołnierską pieśń.

Mazurek Dąbrowskiego

Rota

Piechota

Pierwsza Brygada

Harmoniczne brzmienie.

Instrumenty dęte drewniane.

Bo on gra na saksofonie

Hej, kolęda, kolęda!

Oj, Maluśki, Maluśki

A kiedy spadnie śnieg

Renesansowe granie i śpiewanie.

Zima muzyczną inspiracją artystów.

Tanecznym krokiem po Europie.

Zatańcz z nami, Europo

Organy – król instrumentów.

Muzyka o damach i dla dam – audycja muzyczna.

Będziesz moją panią

Barokowa muzyka.

Jan Sebastian Bach

Koncert na jeden instrument lub na wiele instrumentów.

Muzyka wytańczona na pointach – audycja muzyczna.

Utwory z wiosenną nutą.

Przyjaciel deszczową porą

Instrumenty dęte blaszane.

Muzyczne arcydzieła klasycyzmu – audycja muzyczna.

Wariacje muzyczne.

Morskie opowieści – audycja muzyczna.

Ahoj, ahoj, płyniemy pod żaglami

Na powitanie wakacji.

Letnia podróż

Jest luz

Tematyka zajęć muzycznych w klasie 7

Wielka rodzina instrumentów.

Tyle słońca w całym mieście

Muzyka romantyczna.

Wielkie dzieła muzyki operowej.

Poetycko i muzycznie o jesieni.

Jesienne marzenia

Zaczarowany świat operetki.

Muzyczne batalie – audycja muzyczna.

Białe róże

Marsz, marsz, Polonia

Mazurek Dąbrowskiego

Ukochana ojczyzna – audycja muzyczna.

Wybitni kompozytorzy polskiego romantyzmu.

Utwory w świątecznym nastroju.

Chrystus się narodził

Na dobry czas

Kolędy z różnych stron świata

Poemat symfoniczny – muzyczne uniesienia – audycja muzyczna.

Polska muzyka ludowa.

Muzyka folkowa.

Hej, szalala, szalala

Zaproszenie do tańca.

Niezwykli tancerze – audycja muzyczna.

Nie zakocham się w tobie

Muzyka w mediach.

Jazzowe improwizacje.

Musical – teatr muzyczny XX wieku.

Polska muzyka współczesna.

Piosenka poetycka.

Dni, których jeszcze nie znamy

W marszowym rytmie – audycja muzyczna.

Muzyka w kadrze.

Ach, jak przyjemnie

O muzyce dla mas.

Kwiaty we włosach

Galeria megagwiazd.

Muzyka zaangażowana społecznie.

Wokół nas

O tym, jak się zapisuje i odtwarza dźwięk.

Chodź, pomaluj mój świat

Śpiewające kabarety.

Wakacje

6. Kryteria oceny osiągnięć ucznia z przedmiotu muzyka

Na początku roku szkolnego nauczyciel informuje uczniów i rodziców o wymaganiach dotyczących poszczególnych ocen, sposobów sprawdzania postępów w nauce oraz kryteriów jakie należy spełniać, by otrzymać wyższą roczną ocenę klasyfikacyjną niż przewidywana.

Ocenianie ma na celu monitorowanie pracy ucznia oraz jego osiągnięć edukacyjnych. Powinno wspierać go w uczeniu się i mieć charakter informacji zwrotnej, wskazującej, co zrobił dobrze, co i w jaki sposób powinien poprawić oraz jak powinien uczyć się dalej.

Przy określaniu poziomu nabytych umiejętności i stopnia opanowania wiadomości przewidzianych w programie nauczania uwzględnia się:

- poziom uzdolnień i indywidualne możliwości ucznia,
- jego wysiłek wkładany w wywiązywanie się z powierzonych zadań,
- stosunek do zajęć,
- aktywność i zaangażowanie w czasie zajęć,
- uzyskany poziom umiejętności w zakresie różnych form aktywności muzycznej i wykorzystania w tych działaniach elementarnej wiedzy z zakresu zasad muzyki oraz historii muzyki,
- rozwijanie własnych umiejętności i zainteresowań muzycznych,
- podejmowanie dodatkowych zadań,
- włączanie się w życie artystyczne szkoły i środowiska,
- postawę wobec wytworów sztuki i dóbr kultury.

Uczeń powinien mieć możliwość wykazania się swoimi umiejętnościami w różnych formach aktywności muzycznej. Rodzaj aktywności muzycznej powinien być elastycznie dostosowany do indywidualnych predyspozycji każdego ucznia.

Ocena powinna wzbudzać w uczniach pozytywne nastawienie do zajęć, aktywizować ich do czynnego uczestnictwa, motywować ich do rozwijania własnych umiejętności i zainteresowań muzycznych.

Podlegające ocenie osiągnięcia edukacyjne uczniów powinny być wskazówką dla nauczyciela do weryfikacji przez niego form i metod pracy.

7. Metody sprawdzania osiągnięć i postępów uczniów

Elementy oceniane to:

Umiejętności praktyczne

- śpiew – sprawdzenie stopnia opanowania utworów wokalnych:
  - śpiewanie piosenek, pieśni, przyspiewek ludowych lub ich fragmentów w zespole klasowym, w małej grupie lub solo,
  - wykonanie z powagą i szacunkiem *Mazurka Dąbrowskiego* z zachowaniem należytej postawy,
  - improwizacje swobodne głosem, tworzenie krótkich form muzycznych,
- gra na instrumentach – sprawdzenie stopnia opanowania utworu instrumentalnego:
  - wykonanie hymnu Unii Europejskiej,
  - zagranie utworu lub jego fragmentu na instrumencie melodycznym (dzwonkach lub flecie podłużnym),
  - zagranie akompaniamentu rytmicznego na instrumencie perkusyjnym,
  - zagranie w zespole odpowiedniej partii instrumentalnej utworu,

- taniec – sprawdzenie stopnia opanowania kroków i figur tanecznych wybranych tańców narodowych, ludowych, towarzyskich lub współczesnych:
  - tańczenie solo, z partnerem, w zespole,
  - interpretacja ruchem słuchanej muzyki,
  - tańczenie w zespole układu choreograficznego wybranego tańca,
- percepcja muzyki
  - stosowanie podstawowych pojęć muzycznych przy analizowaniu charakteru, budowy formalnej i przebiegu utworu muzycznego,
  - określanie funkcji słuchanej muzyki,
  - rozpoznawanie w słuchanych utworach brzmienia instrumentów muzycznych, zespołów wykonawczych, rytmów polskich tańców narodowych i popularnych tańców towarzyskich
  - interpretacja muzyki wybranymi środkami wyrazu i narzędzi,
  - stopień wykorzystania narzędzi cyfrowych i analogowych w działaniach praktycznych,
- umiejętność formułowania problemów, wyciągania wniosków i poszukiwania własnych rozwiązań,
- umiejętność współpracy w grupie.

Wiedza z zakresu zasad muzyki i kultury muzycznej

- znajomość podstawowych pojęć muzycznych (melodia, rytm, metrum, tempo, dynamika) i wykorzystanie ich znaczenia w działaniach praktycznych,
- poprawność wykonania muzycznych kart pracy, ćwiczeń, quizów, zagadek.

Nauczyciel sprawdza i ocenia wyniki testów i sprawdzianów zgodnie z przyjętymi kryteriami oceny poszczególnych zadań oraz zasadami oceniania przyjętych w Przedmiotowych Zasadach Oceniania:

- muzyczne ćwiczenia, quizy, zagadki,
- formułowanie wypowiedzi na temat słuchanych utworów, twórczości kompozytorów, osiągnięć epoki muzycznej, na wybrany temat związany z muzyką,
- przygotowanie materiałów do lekcji na określony temat.

Aktywność na zajęciach

- oceniane jest czynne uczestnictwo ucznia podczas zajęć w rozwiązywaniu problemu, zbiorowej dyskusji itp.

Praca z zeszytem ćwiczeń

Ocenie podlega:

- systematyczność, poprawność oraz estetyka wykonywanych ćwiczeń muzycznych,
- podejmowanie zadań dodatkowych, np. *Ćwiczenie dla mistrza*.

Odpowiedź ustna

- oceniane są krótsze lub dłuższe ustne wypowiedzi ucznia na pytanie skierowane do niego przez nauczyciela. Oceniając na stopień odpowiedź ustną nauczyciel bierze pod uwagę:
  - zawartość rzeczową, wyrażanie sądów, uzasadnianie, umiejętność formułowania myśli.

Projekt muzyczny

- oceniany jest wkład pracy, zaangażowanie ucznia w przygotowaniu i realizacji projektu.

Praca pozalekcyjna (dodatkowa aktywność artystyczna)

- udział w konkursach, występach artystycznych, kołach zainteresowań,
- praca na rzecz szkoły i środowiska itp.

8. Kryteria oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów w skali ocen szkolnych

Ocenianie ma na celu wspieranie ucznia w procesie uczenia się. Nauczyciel kładzie nacisk na ocenianie postępów indywidualnych ucznia, a nie tylko porównuje jego osiągnięcia z normą.

Ocenę **celujący** otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą, a także:

- szczególnie interesuje się muzyką, posiada szeroką wiedzę z zakresu zasad muzyki i kultury muzycznej,
- prezentuje bardzo wysoki poziom umiejętności muzycznych, wykazuje się kreatywnością i inwencją twórczą,
- ma wzorowo zorganizowany warsztat pracy,
- jest wyróżniająco aktywny na lekcjach,
- samodzielnie i twórczo rozwija indywidualne uzdolnienia artystyczne i zainteresowania muzyczne na zajęciach pozalekcyjnych, np. w zespole wokalnym, zespole instrumentalnym, zespole tanecznym,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami w praktycznych i teoretycznych zadaniach muzycznych,
- proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy,
- analizuje i bada elementy muzyki, starając się zrozumieć budowę formalną utworu oraz jego przekaz emocji i treści,
- jest inicjatorem i realizatorem działań muzycznych w szkole i środowisku lokalnym,
- wykazuje gotowość do współpracy w zespole, angażuje się emocjonalnie w podejmowane działania,
- prezentuje swoje umiejętności muzyczne w szkolnych i środowiskowych uroczystościach, akademiach, imprezach artystycznych,
- posługuje się technologią cyfrową do zapisu, tworzenia, przetwarzania i odbioru muzyki,
- reprezentuje szkołę w konkursach i przeglądach muzycznych,
- uczestniczy w życiu kulturalnym poprzez udział w koncertach i spektaklach muzycznych.

Ocenę **bardzo dobry** otrzymuje uczeń, który opanował na wysokim poziomie zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania muzyki, a ponadto:

- posługuje się w szerokim zakresie zdobytymi wiadomościami w praktycznych i teoretycznych zadaniach muzycznych,
- rozpoznaje na podstawie obserwacji różne zjawiska związane z muzyką oraz związki muzyki z literaturą i dziedzinami sztuki,
- realizuje pomysły muzyczne, rozwijając własne uzdolnienia i zainteresowania muzyczne,
- ma bardzo dobrze zorganizowany warsztat pracy,
- wykazuje dużą aktywność na lekcji,
- starannie wykonuje ćwiczenia praktyczne,
- bardzo dobrze wywiązuje się z powierzonych zadań,
- potrafi obronić swój pogląd i postawę twórczą,
- jest zawsze przygotowany do zajęć.

Ocenę **dobry** otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy w stopniu dobrym, a także:

- potrafi wykorzystać zdobyte wiadomości i umiejętności w ćwiczeniach i zadaniach muzycznych,

- stara się wywiązywać ze swoich obowiązków,
- ma dobrze zorganizowany warsztat pracy,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania praktyczne i teoretyczne,
- zazwyczaj pracuje systematycznie i efektywnie (indywidualnie i w zespole),
- poprawnie formułuje wnioski,
- dobrze wywiązuje się z powierzonych zadań,
- bierze czynny udział w zajęciach lekcyjnych.

Ocenę **dostateczny** otrzymuje uczeń, który częściowo opanował zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania muzyki oraz:

- najczęściej uzyskuje dostateczne oceny częściowe,
- wykonuje typowe ćwiczenia i zadania muzyczne o średnim stopniu trudności, często z pomocą nauczyciela,
- nie zawsze pracuje systematycznie,
- rzadko uczestniczy w dyskusjach i pracach zespołowo-grupowych,
- przejawia niezdecydowanie i powściągliwość w działaniach muzycznych,
- ma słabo zorganizowany warsztat pracy.

Ocenę **dopuszczający** otrzymuje uczeń, który na poziomie elementarnym opanował zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania muzyki, a także:

- z pomocą nauczyciela realizuje ćwiczenia i zadania muzyczne o łatwym stopniu trudności,
- nie potrafi samodzielnie wykonać działań w poszczególnych formach aktywności,
- nie pracuje systematycznie,
- niestarannie wykonuje ćwiczenia,
- niechętnie podejmuje działania muzyczne,
- biernie uczestniczy w zajęciach,
- trudno mu zorganizować swój warsztat pracy,
- nie wywiązuje się z obowiązków i powierzonych zadań.

Ocenę **niedostateczny** otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum wiadomości określonych programem nauczania oraz:

- nie przejawia zainteresowania przedmiotem oraz nie wykazuje żadnej inicjatywy w podejmowaniu działań związanych z aktywnością muzyczną,
- wyraża lekceważący stosunek do przedmiotu,
- nie podejmuje prób współdziałania w zespole, dezorganizuje jego pracę,
- jest nieprzygotowany do lekcji,
- nie prowadzi zeszytu przedmiotowego, nie uzupełnia ćwiczeń,
- nie wykazuje żadnej chęci poprawy oceny,
- nie uczestniczy w wydarzeniach muzycznych, nie wykazuje szacunku dla dóbr kultury.

Ocena niedostateczna nie jest wynikiem braku możliwości i uzdolnień muzycznych ucznia, ale wynika z jego całkowitej niechęci do realizacji zadań edukacyjnych i lekceważącego stosunku do przedmiotu.